

TÜRKİYE'YE VE ATATÜRKÇÜLÜĞE YÖNELEN TEHDİTLER

Dr. Atilla ŞEHİRLİ*

ÖZET

Türkiye Orta Doğu bölgesinin anahtar ülkesidir. Jeopolitik ve Jeostratejik konumu Türkiye'yi hem avantaj hemde dezavantajlı bir duruma getirmektedir. Bu konum Türkiye'ye "Sürekli Tehdit (Dış Tehdit)", "Bölgesel Tehdit" ve "İç Tehdit" olarak isimlendirebileceğimiz tehditleri de beraberinde getirmektedir. Ayrıca ülkede son 30 yıldır yaşanan acı bir terör olgusu bulunmaktadır. Türkiye'de mevcut olan "yıkıcı" ve "bölücü" unsurlar dört ana bölümde toplanmaktadır. Atatürkçü Düşünce Sistemi'ni oluşturan Atatürk ilkelerini (Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Lâiklik, İnkılâpçılık) bazı kişi ve gruplar kötüleyip , aykırı görüşleri sürmektedirler. Tehditler ve çağdaşlaşma ancak gençlerin iyi yetiştirilmesi ve Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin gücü ile etkisiz hale getirilebilir.

Anahtar Kelimeler

Türkiye, Atatürk, Atatürkçülük, Atatürk İlkeleri, Tehdit Unsurları.

* Trakya Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretim Elemanı.

ABSTRACT

Turkey is the vital country in the Middle East. It's geopolitic and geostrategic position gives Turkey either advantages or disadvantages. This position also brings some threats

Such as "Constant external threat", "Regional Threat" and "Domestic Threat"

Besides, There has been very sad ongoing terror concept for last 30 years in the country.

The existing "Destructive" and "Separationist" factors in the country can be categorized in four main topics.

Some people and groups run down and put forward opposite opinions against The system of Kemalism and it's basis kemalist principles.(Republicism, Nationalism, Publicism, State Control"Etatism",Secularism, Revolutionism)All Sorts of threats can only be neutralized and prevented by Education of turkish Youth and The power of Kemalist Thinking

Key Words

Turkey, Ataturk, Kemalism, Kemalist Principles, Elements Of Threat.

I-GİRİŞ

Dünya siyasetini ve ekonomisini yönlendiren Batılı ülkelerin (ABD, İngiltere, Fransa, Almanya) ilgi odağı Orta Doğu ve petrolü olmuştur. 2015-2020 yılına doğru petrol rezervleri tükeneceği söylenen dünyanın pek çok rezerv bölgesi bulunsada Orta Doğu'ya ilgi dünyada (yeni zenginlik kaynakları bulunamazsa) daha da artacaktır. Çünkü dünya petrol üretiminin %30'u, rezerv bakımından ise dünya rezervinin %62.7'si Orta Doğu bölgesinden üretilmektedir. En azından gelişmiş Batılı ülkeler burasını yine açık pazar olarak görmeye devam edeceklerdir.

Orta Doğu bölgesinde tek anahtar ülke "Türkiye"dir. Bunun çok çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Bölgedeki Türk egemenliği kısmen ve yaklaşık olarak 900 yıl sürmüştür. Öyleyse gerek coğrafya ve tarih, gerekse jeopolitik jeostratejik konum, gerekse de Atatürk'ün açtığı bilimci, akılcı, çağdaş yönetim anlayışı 68 milyonluk dinamik potansiyeliyle Türkiye'yi Orta Doğu'daki devletlerin arasından sıvırılıp, onlara "önderlik" etmeye mecbur tutmaktadır. Türkiye bu açılardan Orta Doğu'da "büyük devlet" olmaya mecburdur. Batılı devletler bunun bilincinde olup, Türkiye'yi engellemeye çalışmaktadırlar.

Türkiye hem Asya hem Avrupa hem de Orta Doğu ülkesi sayılmaktadır. Orta Doğu'da hatta dünyada halkı Müslüman olup da lâikliğe geçebilmiş, Doğulu olmasına rağmen Atatürk gibi ileri görüşlü bir lider sayesinde Batılı olmaya her gün daha da fazla yaklaşan tek ülkedir. Yine Müslüman ülkeler arasında çağdaşlaşmayı-modernleşmeyi başarabilen ilk ülkedir.

Türkiye bu özellikleri sebebiyle gerek komşuları gerekse Orta Doğu bölgesinde çıkar hesapları olan devletlerin ilgi odağı olmaya devam edecektir. Sürekli atak yaptıkça engellenecek, tökezlenecektir. Nitekim Cumhuriyetimizin 80 yılı bunun örnekleriyle doludur.¹ Türkiye'ye yönelen tehditleri sıralamadan önce, Türkiye'nin jeopolitik önemine değinmek yerinde olacaktır.

¹ Atıla Şehirli, *Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri ve Devletin Aldığı Tedbirler*, Burak Yayınları, İstanbul 2000, s-22-23.

II- TÜRKİYE’NİN JEOPOLİTİK ÖNEMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

a- Türkiye’nin Jeopolitik Konumu

Türkiye, Kuzey yarım küresinde 36-42° enlemleri ile 26-45° boylamları arasında ve Dünya Adası (Avrupa, Asya, Afrika kıtaları) denilen büyük kara kütesinin hemen hemen ortasında, Atlas Okyanusu’nun devamı olan Akdeniz, Ege Denizi, Marmara Denizi ve Karadeniz ile Kuzey, Güney ve Batıdan kuşatılmış “merkezi durum”da bulunan bir ülkedir.²

Türkiye dünyada iki kıtada toprağı olan üç ülkeden birisidir ve üç kıtanın teşkil ettiği dünya adasının menteşesi durumundadır. Dünyayı etkileyen büyük uygarlıkların bir çoğı bu bölgede teşekkül etmiştir: Mezopotamya, Suriye, Mısır ve Anadolu uygarlıkları gibi.³

Anadolu yarımadası, zengin ve verimli toprakları nedeniyle tarih boyunca birçok istilalara uğramıştır.

İstanbul ve Çanakkale Boğazları da Akdeniz ve Karadeniz arasında gerek ticarî ve gerekse askerî amaçlarla kullanılan bir su geçidi olarak veya yabancı donanmaların düşmanca geçişlerini önlemek amacı ile de bir engel veya hedef bölgesine yol açan bir kapı olarak savaşların kaderini çizmiştir.⁴ Karadeniz’den Akdeniz’e ve Avrupa’dan Orta ve Uzak Doğı’ya uzanan bütün kara, deniz ve hava yolları Türkiye üzerinden geçmektedir. Türk Boğazları, her hangi bir su yolu olmadığı gibi, aynı zamanda, ekonomik ve politik açılarından da büyük önem taşıyan bir bölge teşkil etmektedir. Bu nedenle Boğazlar, Türkiye’nin jeopolitik ve stratejik önemini oluşturan çok değerli bir faktördür. Bunların dışında Türkiye, yüzyıllardır sıcak denizlere çıkmak için mücadele eden Rusya’nın önündeki ve dünyanın en büyük petrol ambarı Orta Doğı ile kendi arasındaki başlıca engel olduğu gibi; İslâm dünyasının Avrupa’daki ileri karakolu, ve Batı savunma sisteminin en doğudaki direnek noktasıdır.⁵

2 Bkz. Suat İlhan, *Jeopolitik Duyarlılık*, Ankara 1989; Suat İlhan, *Jeopolitikten Taktiğe*, İstanbul 1971; Ahmet Cevat Eren, *Jeopolitik Tarihine Toplu Bir Bakış*, İstanbul 1964; Nurettin Türsan, “Jeopolitik ve Jestratejinin Işığında Türkiye’nin Stratejik Değeri”, *BTT*, Sayı: 40, 41, 42.

3 Pierre Celerier, “Dünya Hakemi Türkiye”, *BTT*, Sayı: 2 (Nisan 1985), s. 76.

4 Necip Torumtay, *Değişen Stratejilerin Odağında Türkiye*, İstanbul 1996, s. 240.

5 Cuma Bayat, “Tehdit ve Türkiye Açısından Tehdidi Meydana Getiren Sebepler”, *İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yıllığı III*, 1988, s. 251-254.

Türkiye üzerinde oynanan oyunların en önemli sebebinin Türkiye'nin jeopolitik konumundan kaynaklandığını belirtmek gerekir. Şu andaki sınır komşularımızın hemen tamamı mirasçısı olduğumuz Osmanlı Devletinin toprakları üzerinde kurulmuş devletlerdir.⁶

b- Stratejik Bakımdan Dünyanın Kritik Bir Bölgesinde Bulunması

Türkiye'nin son yirmi yılda dünyanın en kritik bölgesi haline gelen Orta Doğu ve Ön Asya'da bulunması, stratejik önemini arttırmıştır. Türkiye, batı dünyasının en kısa petrol ve hammadde yolu üzerindedir. Aynı zamanda Türkiye, Doğu Bloku'nu Orta Doğu ve Afrika'ya bağlayan yolda Akdeniz'i kontrol eden Kıbrıs adasına hakimdir.

c- Avrupa ve Asya Arasında Köprü Teşkil Etmesi

Türkiye'nin önemli özelliklerinden biri de Asya ve Avrupa arasında geleneksel bir güç ve ticaret yolu olmasıdır. Eski çağlarda dünya ticaretinde çok önemli bir rol oynayan İpek Yolu, bugün bu yola paralel E80 karayoluna dönüşmüştür. Asya'yı Avrupa'ya bu karayolu bağlamaktadır.

d- Karadeniz ve Akdeniz Arasındaki Su Yollarına Egemen Olması

Karadeniz ve Akdeniz arasındaki çok dar olan geçidi (boğazları) elinde bulunduran Türkiye, bu iki deniz arasındaki deniz trafiğini de tamamen kontrolü altında bulundurur. Fakat bunu uluslar arası antlaşmalar sınırlamıştır.⁷ Avrupa, Asya, Afrika'dan Karadeniz ve Akdeniz'e dökülen nehirlerin doğal ulaşım yolu olarak Boğazlar önem kazanmaktadır. Böylece Akdeniz, Ege, Karadeniz limanlarını birbirine Boğazlar bağlamaktadır. Bu bakımdan Boğazlar, Türkiye için mükemmel bir su yolu bağlantısıdır. Denizcilikten Sorumlu Devlet Bakanlığının "Boğazların Durumu" ile ilgili raporuna göre; "1938'den başlamak suretiyle 1997'de 50.942 gemi İstanbul Boğazı'ndan geçmiştir. Ayrıca bir günde 140 gemi geçmekte, yabancıların kılavuz alma oranı %61, yılda geçen tanker sayısı, 4.303, bir günde geçen tanker sayısı 12, yılda taşınan toplam petrol miktarı 63 milyon tondur".⁸

⁶ Abdülhaluk M. Çay, *Her Yönüyle Kürt Dosyası*, İstanbul 1994, s. 493.

⁷ Pierre Celerier, a.g.m., s. 76.

⁸ *Sabah*, 1 Kasım 1998.

e- Akdeniz, Orta Doğu ve Avrupa Uygarlıklarının Kesiştiği Yer Olması

Türkiye'nin coğrafi durumu bu ülkeyi Asya ve Avrupa Uygarlıklarının kaynaştığı bir bölge durumuna getirmiştir. Bilinen en eski yerleşim yerlerinden biri olması ve tarih boyunca değişik uygarlıkların bu bölgeye hakim olmaları, bölgede çeşitli uygarlıkları kaynaştırmıştır. Bu nedenle Türkiye'de ve Türk insanında çeşitli kültürlerin etkisi görülmektedir.

f- Petrol Kaynaklarına Yakın Olması

Doğu Avrupa'yı Güneye bağlayan yollar Türkiye'den geçmektedir. Üstelik, Türkiye'nin hemen güneyinde dünyanın en büyük ve en ucuz petrol yatakları bulunmaktadır. Petrol özellikle 1973'den sonra bütün milletler için en önemli silâh haline gelmiştir. Petrolün, milletlerin politik ilişkilerini birinci derecede etkileyen, uluslar arası ilişkilere yön veren ve kalkınma çabalarını yönlendiren bir faktör halini almasından sonra, petrol kaynaklarına yakın olan Türkiye'nin önemi artmıştır.⁹

Ülkemiz, dünyada jeopolitik hareketlerin en yoğun olduğu iki bölgeden birisinde bulunmaktadır.¹⁰ Kuzey komşumuz Rusya Federasyonu, dünyanın en önde gelen süper güçlerinden birisi olup Türkiye, BDT'nin lideri olan bu devletin nüfuz sahası içinde yer almaktadır. Son 300 yıldan beri sıcak denizlere inmek isteyen Rusya Devletine karşı en büyük setti Türkiye oluşturmuştur. Rusya'nın Güneye yayılma imkânını ortadan kaldıran Türkiye'nin NATO'nun bir müttefiki oluşu, ister istemez Türkiye'yi geçmişte Sovyet Emperyalizminin hedefi haline getirmiştir. Diğer yandan Türkiye bir Orta Doğu ülkesidir. Dünya petrol üretiminin %30'u Orta Doğu ülkelerinde üretilmektedir. Rezerv bakımından Orta Doğu petrolü dünya rezervinin %62.7'sine sahiptir. Batı ülkeleri petrol ihtiyaçlarının %50'sini, Avustralya, Japonya ve Yeni Zelanda gibi ülkeler %70-80'ini bu bölgeden karşılamaktadırlar. Orta Doğu aynı zamanda üç kıtayı birleştiren (Asya-Avrupa-Afrika) stratejik bir bölgedir. Özellikle Süveyş Kanalı'nın önemi 1967 İsrail-Arap Savaşı'ndan sonra açıkça ortaya çıkmıştır.¹¹

9 İhsan Gürkan, "Tehdit (Türkiye'nin) Jeopolitik Önemi ve Bundan Kaynaklanan Tehdidin Genel Değerlendirmesi", İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yılığ III, 1987, s. 344-345.

10 Bkz. Atilla Gönenli, "Türkiye'nin Petrol Kaynaklarına Yakınlığı ve Tehdit Unsuru", İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yılığ III, 1988, s. 257-261.

11 Abdülhaluk M. Çay, a.g.e., s. 493-494.

g- Dünyada Güç Dengesini Etkileyen Bir Noktada Bulunması

Türkiye'nin Coğrafi durumu, çeşitli ideolojilerin, tarihsel amaçların ve güncel çıkar hesaplarının kesiştiği bir odak noktası halindedir. Gerçekten Türkiye NATO üyesi ve üstün nitelikli bir silâhlı kuvvetlere sahip olması nedeniyle dünya güç dengesini etkileyen bir özelliğe sahiptir.

ğ- Zengin Yerüstü ve Yeraltı Kaynaklarına Sahip Olması

Avrupa ülkeleri arasında en çok maden rezervine sahip olan ülkelerden birisi Türkiye'dir. Anadolu'da, bulunan madenler hem çeşitli hem de bol miktardadır. Bu nedenle M.Ö. 7 bin yılında Anadolu'da maden çıkartılıp işletilmiştir. Türkiye'de yaklaşık 215 maden yatağında, 36 çeşit ekonomik maden çeşidi bulunmaktadır. Bugün çinko, bakır, boksit, kükürt, demir, krom, kurşun, amiyant, bor, taşkömürü, linyit, fosfat, petrol, cıva, gümüş gibi madenler Türkiye'de işlenmektedir. Tüm maden rezervi 8 milyar tonun üstündedir. Türkiye, krom ve bor filizleri bakımından dünyada ilk sıralarda gelmektedir. Nükleer enerji için önemli bir yer tutan Uranyum cevheri de Türkiye'de yaklaşık 241.226 bin ton civarında bulunmaktadır.¹²

Bu yeraltı kaynaklarının yanında, zengin yerüstü potansiyeline sahip olan Türkiye tüm dünya devletlerinin ilgisini çekmektedir. Yaklaşık hidroelektrik potansiyeli 75-100 milyar Kw-h'dir. Bu tür enerjisi yanında, jeotermal güç (200 Mw'ye) ile yılda 1,5-2 Kw-h/m² güneş enerjisi potansiyeline de sahiptir. GAP projesiyle Türk Tarım potansiyeli iki katına çıkacaktır. Bu potansiyel bazı çevreleri tedirgin etmektedir.

h- Yetmiş Milyonluk Bir Nüfus Potansiyeline Sahip Olması

Türkiye'nin 2001 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre 68 milyon nüfusa ve hızla artan dinamik yapıya sahip olması bazı çevreleri rahatsız etmektedir. Nüfusta, yılda yaklaşık 1 milyona yakın bir artış görülmektedir. yapılan istatistiklere göre 21. yüzyılın başlarında en kalabalık Avrupa ülkelelerinden biri Türkiye olacaktır. Bu kalabalık ülkenin %99.2'nin Müslüman olması, ayrıca Ön Asya'da yaşayan 1979 nüfus sayımına göre 43.8 milyon Türk kökenli Müslümanların bulunması, bazı çevrelerin Türkiye'nin büyü-yüp sağlıklı ekonomiye kavuşmasını istememelerinin nedenidir. Ayrıca 68 milyonun 30 milyonunu genç nüfus oluşturmaktadır.

¹² Bkz. Türkiye'nin Doğal Kaynaklar Rehberi, İstanbul 1997.

ı- Gelişmekte Olan Ekonomik Gücü

1980'li yıllara kadar bir tarım ülkesi görünümünde olan Türkiye yaptığı akılcı atılımlarla bu gün sanayi ülkesi görünümü kazanmıştır. Son yıllarda dış ticaret açığının azalması ve endüstri ürünlerinin ihracattaki payının artması bunu ispat etmektedir. Tarımsal ve endüstriyel üretimin geliştirilmesi, ihracatın artırılması, enerji yarımalarının çoğaltılması, küçük işletmelerden büyük fabrikalara geçilmesi Türk ekonomisini geliştirmektedir. Sosyal bakımdan bir bütün olan Türkiye'nin ekonomik alanda da ileri ve çağdaş ülkeler seviyesine çıkması Türkiye'yi lider ülke yapacaktır.

i- Türk Halkının Hızlı Sosyo-Ekonomik Kalkınmayı Arzu Etmesi

Türk halkının hızlı sosyo-ekonomik kalkınma ve çağdaşlaşma isteği ve bu isteğin itici ve sürekli bir güç olması Türkiye'nin arzuladığı hedeflere ulaşmasını kolaylaştırmaktadır.

k- Batı Savunma ve Demokrasi Sisteminin Son Halkası Olması

Türkiye gerek NATO ülkesi olarak gerekse ABD ile yapılan ikili antlaşmalarla Bağımsız Devletler Topluluğu'nu dolayısıyla eski Doğu Bloku'nu Güneyden çevreleyen Batı Savunma Sistemi'nin Doğudaki son kalesidir. Bu kale, aynı zamanda dünyanın hammadde kaynağı olan ve karışıklıklarla dolu Orta Doğu'ya hakim bir kaledir.¹³

l- Türkiye'nin Orta Doğu'da Jeopolitik Önemi Arttıran Diğer Unsurlar

Orta Doğu Arap ülkelerindeki Arap toplumlarının sosyal teminatı son derece zayıftır. Bu durum oligarşik veya monarşik bir yapıya sahip olan krallık, emirlik ve totaliter yapıya sahip devletlerde daha da kötüdür. Bu halile Arap ülkeleri sosyal ve ekonomik meselelerini halletmekte acz içindedirler.

Komünizm doğrudan Arap alemine girememiştir. Ancak Batı Bloku'nun İsrail yanlısı politikası; Sovyet Rusya'nın Suriye, Libya vb. gibi bazı Arap ülkelerinde etkinliğini arttırmasına sebep olmuş ve XVIII. yy.'dan beri Çarlık Rusya'sının özlemi olan Orta Doğu'ya sızma politikası Sovyet Rusya tarafından başarılmıştır.

¹³ Cuma Bayat, "Tehdit ve Türkiye Açısından Tehdidi Meydana Getiren Sebepler", İ.Ü. Atatürk İnkilap Tarihi Enstitüsü Yıllığı III, İstanbul 1988, s. 251-254.

Türkiye gerek coğrafi mevkii itibariyle, gerek ulaşım yolları bakımından petrol bölgelerine tamamen hakimdir. Ayrıca bu petrol bölgelerinden özellikle İran, Irak ve Suriye'de önemli sayıda Türk nüfusu bulunmaktadır. Dünya politikasında Türkiye'siz bir Orta Doğu düşünmek imkânsızdır. Çünkü Orta Doğu Türkiye için bir "Hayat Sahası"dır.

Türkiye'nin Orta Doğu'da önemini arttıran önemli bir diğer husus ta bir İslâm Devleti oluşudur. Türkler bin yılı aşkın bir süre İslâm Dünyası'nın önderliğini yapmış, Haçlı Dünyası'na karşı yalnız ve yalnızca Türkler göğüs germişler ve Hilâfet makamı da 3 Mart 1924 tarihine kadar (1517-1924) Türk Hükümdarlarında kalmıştır. Günümüzde bazı Arap Devletleri ile olan küçük anlaşmazlıklara rağmen Türkiye, İslâm aleminin Batıya açılan penceresi durumundadır.

Diğer yandan nüfus potansiyeli Türkiye için bir güç kaynağıdır. 68 milyonluk Türkiye hasımları için önemli bir caydırıcı faktördür. Bu nüfus potansiyeli yanında her alanda yetişmiş insan gücü bakımından çevre devletler arasında ilk sırayı alması, Türkiye'nin önemini daha da arttırmaktadır. Nüfus potansiyeli bakımından dikkat edilmesi gereken başka bir hususta yakın kuşak ülkelerdeki Türk azınlığın nüfus potansiyelidir.

Türkiye İran-Suriye hattında Doğudan Güneye 25-30 milyonluk bir Türk kütlesi ile çevrilidir. Türkiye bu güne kadar dış politikası icabı Türk toplulukları ile tabî oldukları devletlerin aleyhlerine sonuçlanabilecek herhangi bir girişimde bulunmamıştır. Öncelikle bu yakın kuşak devletlerle iyi ilişkiler kurmaya çalışmıştır.

İktisadî coğrafyasının bir sonucu olarak Türkiye, tarım ürünlerinin çeşitliliği bakımından dünyanın ender ülkelerinden birisidir. Yeraltı zenginlikleri ile de Türkiye oldukça zengindir. Bu özellikleri ile Balkanlar'ın Orta Doğu'nun Kuzey Doğu Afrika'nın Güney-Batı Asya'nın en zengin ülkesidir.¹⁴ Türkiye'nin jeopolitik yapısını etkileyen yeni iki faktörü de gözden uzak tutmamak gerekir. Bunlardan ilki; "GAP"ı gerçekleştirilmesi" diğeri ise; Sovyet Rusya İmparatorluğu'nun (SSCB) dağılması ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)'nin kurulmasıyla ortaya çıkan "Yeni Dünya Düzeni"dir.¹⁵

14 Pierre Celerier, a.g.m., s. 77.

15 Abdülhaluk M.Çay, a.g.e., s.495-496.

Türkiye'nin jeopolitik önemini yukarıdaki gibi sıraladıktan sonra, jeopolitik ve jeostratejik tehdit kaynaklarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

III- TÜRKİYE'DE TERÖRE KARŞI DUYARLILIĞA SEBEP OLAN JEOPOLİTİK VE JEOSTRATEJİK TEHDİT KAYNAKLARI

Bu tehdit kaynaklarını aşağıdaki gibi belirtebiliriz:

1) Türkiye'nin coğrafi yapı veya coğrafi konumunun sebep olduğu tehdit ortamı,

2) Türkiye'nin jeopolitik konumunun sebep olduğu tehdit ortamı,

3) Türkiye'nin hudutlarının yapısının veya coğrafi özelliğinin (kenar devleti, kıta içi devleti olma hali) sebep olduğu tehdit ortamı,

4) Türkiye'nin bölge üzerinde etkili diğer evrensel güç odakları ve komşuları ile olan güç farkının (ekonomik, sosyal, politik, askerî ve kültürel) sebep olduğu tehdit ortamı,

5) Tarihî Olayların Sebep Olduğu Tehdit Ortamı: İran hariç bütün komşular, imparatorluktan ayrılanlardan oluşturulmuşlardır. Bu devletler bağımsızlık ve uluslaşma aşamalarında Türk düşmanlığını kullanan ulusçuluk akımından etkilendiler. Bu durumu büyük devletler de desteklemiştir.

6) Tehdit Eden Odakların Olanak ve Yetenekleri: Yunanistan, Suriye, Irak ve İran'ın Türkiye'ye karşı besledikleri "niyet ve amaçlar"ını gerçekleştirmek için "olanak ve yetenekleri" yetersiz kaldığı için terörü desteklemektedirler.

7) Niyet ve Amaçların Sebep Olduğu Tehdit Ortamı,

8) İç Yapının Sebep Olduğu Tehdit Ortamı: İç yapının sosyal durumu, ekonomik değerleri, politik gücü, kültür özellikleri sağlıklı durumda oldukları zaman, tehdit ve teröre yatkın ortam oluşur. İç yapının durumu büyük ölçüde kendi eserimizdir.

Türkiye, büyük özverilerle sağlanan ve 80 yıldır devam eden barış döneminden (dış barış) yeterince yararlanamamıştır. Politika kavga ile eş anlamlı olarak ele alınmış, bu ise son 50 yıldır buhrana dönüşmüştür. İstik-

rarsız ortamlar buhranları; buhranlar, yasa egemenliğinin olmadığı anarşik ortamları; anarşik ortamlar da terörü getirmiş; bu ise askerî müdahalelere yol açmıştır

a) Sosyal Yapı Duyarlılığı: Dil ve din unsurları siyasî tercihlerin sebebi sayılmakta, din ve mezhep unsurları ise istismar konusu yapılmaktadır.

Kültür ise yabancı kültürlerin peşin zevke dayalı (içki, kumar, seks, uyuşturucu vb.) yönleri ile yozlaştırılmaya çalışılarak millî bütünlük gerçek dışı ayrılıklara götürülerek sosyal yapı tehdit altında tutulmaktadır.

b) Kültürel Yapı Duyarlılığı: Atatürk Kültür Merkezi Bilim Kurulu'nun belirlediği kültür unsurları (alt birimleri) şunlardır; "Temel Düşünce Sistemi (Atatürkçülük), dil, din, sanat, örf-adet-gelenek, folklor, bilim, entelektüel kültür ve teknoloji, ahlak, hukuk, devlet anlayışı ve devlet yapısı, tarım, askerlik, spor, basın, yayın ve kitap." Şüphesiz bu kültür unsurlarında da duyarlı yönler bulunmaktadır. Bu duyarlı noktalarda zamanla karşımıza tehdit olarak çıkabilmektedir.¹⁶

Tehdit Kaynaklarının Dışında Türkiye'de Terörün Doğrudan Etkenleri

1) Dış Odaklar, 2) Siyasal ve Yönetimsel İstikrar, 3) Güvenlik Güçleri, 4) İstihbarat, 5) Ceza Evleri, 6) İnsan Hakları Etkeni'dir.

Dolaylı Etkenleri İse;

1) Ekonomik, 2) İşçi ve İşsizlik, 3) Hızlı nüfus artışı, düzensiz göç ve çarpık kentleşme, 4) Yolsuzluk, 5) Gençlik, 6) Eğitim, 7) Kültür, 8) Sağlık, 9) Medya, 10) Yerel Yönetimler, 11) Halk ve Tepkisizlik Etkeni'dir.¹⁷

Türkiye'ye yönelen tehdit kaynaklarını sınıflandırmadan önce "terör ve terörizm" kavramları hakkında bilgi vermek uygun olacaktır:

¹⁶ Suat İlhan, **Terör Neden Türkiye**, Ankara 1998, s. 212-215; bkz. Suat İlhan, **Jeopolitik Duyarlılık**, Ankara 1987; bkz. Atatürk Kültür Merkezi, **Millî Kültür Unsurlarımız Üzerine Genel Görüşler**, Ankara 1990.

¹⁷ Nevzat Bölüğüray, **Anarşi ve Terör Nasıl Önlenir?**, İstanbul 1996, s.15-236.

IV- TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMLARI

a- Terör ve Terörizm Tanımları

Terör kavramı Fransızca “terreur” veya Lâtincede “terrere” kavramından gelmiş olup, Türkçe’deki karşılığı “yıldırma, korkutma, tedhiş”dir.¹⁸ Tedhiş veya terör günümüzde kullanılan kavramlar olup anlamı aynıdır. Terörün günümüzde yerleşik bir tanımı yoktur. Genellikle tanımlar aynı anlama gelmekle birlikte siyasî rejim farklılığı sebebiyle farklı tanımlar da yapılmaktadır.

Tarihin en eski dönemlerinden itibaren terör ve terörizm var olduğu halde, bu kavramlar ancak II. Dünya Savaşı’ndan önce veya sırasında dünya sözlük ve ansiklopedilerine geçmiştir. Örneğin The Encyclopedia Britannica’nın 1924 tarihli 14. baskısında terörizm maddesi yoktur.¹⁹ İlk defa Dictionnaire de l’Académie Française’nin 1789 yılı ekinde kullanımına rastlanmaktadır.²⁰ Meydan Larousse Ansiklopedisi terörü; “... Fransız devriminde, 5 Eylül 1793 ile 27 Temmuz 1794 arasındaki döneme ve rejime verilen ad”²¹ olarak tanımlamaktadır.

Académie Française, terör ile; “Fransız İhtilalini takip eden 1793 yılı Mart ayından 1794 yılı Temmuz ayına kadar geçen süreyi “terör rejimi” yani “regime de la terreur” diye isimlendirmektedir.²²

Adı geçen ansiklopediler, Fransa’da 1793-1794 döneminde Robespierre ve 21 arkadaşının 27 milyonluk kitleyi tehdit, ispiyon ve giyotin gölgesi altında kontrol etmesi, 40 bin insanın ölmesi, politik gayelere erişmek amacıyla kontrollü korku ve şiddet kullanılması yöntemlerini uyguladıkları bu döneme “terör dönemi” demişlerdir.²³ Dünyanın pek çok ülkesinde yayımlanan ansiklopediler de terör ve terörizm kavramlarının tanımları ya-

18 T.D.K.,*Türkçe Sözlük*, Ankara 1992, s.1459; bkz.Şemsettin Sami, *Kamus-ı Türkî*, İstanbul 1986, C.III, s.1325, bkz. Paul Wilkinson, *Political Terrorism*, New York, Mc Millan, 1974, p.9.

19 Yılmaz Altuğ,*Terörün Anatomisi*, İstanbul 1995, s.20.

20 Walter Laques, *Terrorism*, Boston, Little Brown and Company, 1977, p.6.

21 Meydan Larousse, *Meydan Yayınları*, C.12, s.83, İstanbul 1973.

22 W.Laqueur, *Terrorism*, Boston 1977, s.6’dan naklen Şükrü Alparslan, *Tedhişçilik*, İstanbul 1983, s.4; bkz. “Terrorre” Maddesi, *Enciclopedia Italiana*, 1929, Vol:XXXII, Sup-topi, s.562.

23 İsmet Karacan, “Terörizm: Kavram ve Yapısı”, *Uluslar arası Terörizm Sempozyumu*, Ankara, 1984, s.198.

pılmıştır. Örneğin terör kelimesi Fransızca Petit Robert sözlüğünde; “bir toplumda bir grubun halkın direnişini kırmak için meydana getirdiği ortak korku”²⁴, anlamında yer alırken Siyasi Terimler ve Örgütler sözlüğünde; “kamu otoritesini veya toplum yapısını yıkmak için girişilen korku ve yılgınlık saçan şiddet hareketleri”²⁵ olarak belirtilmektedir.

Ansiklopedik tanımlara baktığımızda ise; International Encyclopedia of Social Sciences; “önceden belirlenmiş hedefleri elde etmek için şiddet kullanan, şiddete başvuran bir grubun veya partinin kullandığı metod”²⁶ olarak terörü tanımlamıştır. Ana Britannica’da, “siyasal bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete, halka yada bireylere karşı sistemli şiddet eylemlerine başvurma”²⁷ şeklinde terörizm tanımlanmıştır.

Paul Wilkinson da terörizmi; “siyasal istekleri kabul ettirmek üzere, kişileri, grupları, toplumu ve hükûmeti yıldırım için sistematik olarak öldürme, tahrip etme ya da öldürme tahrip etme tehdidinin kullanılmasıdır”²⁸ şeklinde ifade etmektedir.

Başka bir çalışmada terörizm; “Bir politik hedefi elde etmek için gayri meşru olarak şiddet kullanma”²⁹ biçiminde tanımlanmaktadır.

Thomas P. Thornton da terörü, “Normal sayılmayacak metotlarla siyasal davranışları etkilemeyi amaçlayan sembolik hareketler”³⁰ olarak tanımlamaktadır.

Yonah Alexander da terörizm konusunda; “Gerçek veya hayali hedefleri ele geçirmek üzere geniş bir korku atmosferi oluşturmak amacıyla organize bir grubun şiddet kullanmasıdır”³¹ demektedir.

24 Ruşen Keleş, Artun Ünsal, *Kent ve Siyasal Şiddet*, Ankara, SBF Yayını, 1982, s.2

25 “Terörizm”, *Ansiklopedik Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü*, Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Yayınları, Ankara 1993, s.124.

26 “Terörizm”, *International Encyclopedia of the Social Sciences*, The Mc Millan Company, New York, 1934, V.14, p.76.

27 “Terörizm”, *Ana Britannica*, 1990, C.20, s.549

28 Paul Wilkinson, *Terrorism and the Liberal State*, London, 1977, p.49.

29 Janet Mackey, *Terrorism-Political Self Determination: A Tragic Marriage We Could Help Decouple* (prepared for the 9th Annual Human Rights Conference), A World Without War Council-Midwest Publication, p.8.

30 Thomas P. Thornton, “Terror as a Weapon of Political Agitation”, *Internal War: Problems and Approaches*, ed. Harry Eskstein, New York, The Free Press, 1964, p.73.

31 Yonah Alexander, “Introduction”, *International Terrorism: National, Regional and Global Perspectives*, ed. Yonah ALEXANDER, New York, Praeger Publisher, 1979, p.XI.

İsrail Başbakanlarından Benjamin Natenyahu 1986 yılında yazdığı "Terörizm: Batı Nasıl Kazanabilir" adlı kitabında "kasıtlı ve sistematik bir şekilde suçsuz insanları öldürme, sakat bırakma ve tehdit etmek suretiyle, siyasî sonuçlara ulaşmak için korku salma"³² olarak terörizmi tanımlamıştır.

İngiliz tarihçi-yazar Paul Johnson ise; "Terörizm her çeşit siyasî eyleme karşı bilinçli ve soğukkanlı şiddet gösterisi ve şiddet kullanımındır" demiştir.³³ Johnson'a göre siyasî sürecin yerine kullanılmasından ötürü, terörizm genellikle totaliter rejimler kurmaya yöneliktir.

Konuyla ilgili bir başka çalışmada ise terör; "Düşman, tarafsız yabancı toplumlar ve dost grupları tesir altına almak, sindirmek ve kendi saflarına çekmek amacıyla illegal örgütlerce icra edilen, öldürme, tahrip, sabotaj, kaçırma, soygun ve benzeri plânlı, kasıtlı faaliyetler"³⁴ şeklinde belirtilmektedir.

Ruşen Keleş ve Artun Ünsal terörün tanımı konusunda; "...kısacası terörizmin başlıca amacı siyasal iktidarı ele geçirmek isteyen güçlerin onu yıpratmak ve bu arada sindirdikleri yığınları da sahipsiz kaldıkları inancına yöneltmek için, şiddet eylemlerinden yararlanmaktadır"³⁵ demektedir.

Eski Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in başkanışmanı ve stratejist Dr. Mehmet Atay da terörü; "Bir çeşit savaş olarak algılayarak, uluslar arası hakimiyet mücadelesinde gayri resmî nüfuz ve etkileme aracı olarak kullanılan bir örtülü faaliyet biçimi"³⁶ şeklinde değerlendirmektedir.

Emekli general Suat İlhan, terörün tanımı konusunda; "Bütün tanımlarda terörün bir yönünü bulmak mümkün. Fakat hiçbir tanım terörü tam

³² Benjamin Natenyahu, "Terrorists and Freedom Fighters", Natenyahu, Benjamin (Ed), **Terrorism How The West Can Win**, London, 1986, p.9. Bkz. Hasan Köni, "İsrail Sağının Terörü Öntemedeki Görüşleri", **Avrasya Dosyası, Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Dergisi**, Yaz 1996, C.3, S.2, s.7.

³³ Paul Johnson, "The Seven Deadly Sins of Terrorism", **International Terrorism: Challenge and Response**, ed. Benjamin Natenyahu, Jerusalem, The Jonathan Institute, 1980, p.15.

³⁴ Veysel Gani, **Özel Harp**, Jandarma Okulu Yayınları, Ankara 1976, s.63.

³⁵ Keleş ve Ünsal, **a.g.e.**, s.3.

³⁶ Mehmet Atay, "Ortadoğu'da Terör Savaşı ve Barış Arayışları" **Avrasya Dosyası, Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Dergisi**, Yaz 1996, C.3, S.2, s.117. Örtülü faaliyetler konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. ATAY; "Örtülü Faaliyetler Konsepti" **Strateji Dergisi**, 96/2.

anlatamaz.Çünkü terör psikolojik yönlendirmeye dayalı ve bu yönlendirme göre şekil alan bilinçsiz bir çılgınlıktır.Kısaca örgütlü ve kuralsız şiddet hareketidir.”³⁷ şeklinde değerlendirmede bulunmaktadır.³⁸

Ansiklopedilerdeki terörün tanımlarına baktığımızda ise;

Meydan Larousse Ansiklopedisi'ne göre terörizm, “İhtilâlcî grupların giriştiği şiddet eylemlerinin tümü,tedhişçilik,bir hükümet tarafından uygulanan şiddet rejimi”dir.³⁹ Ana Britannica'da ise terörizm, “siyasal bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete,halka ya da bireylere karşı sistemli şiddet eylemlerine başvurma”⁴⁰ şeklinde tanımlanmaktadır.

Diğer bir tanımlamada terör; “İnsanları yıldırma,sindirmek yoluyla onlara belli düşünce ve davranışları benimsetmek için zor kullanma ya da tehdit etme eylemidir.”⁴¹

Türker Alkan ise terörizmi; “insanlara korku ve dehşet salarak siyasal amaçları gerçekleştirme yöntemi”⁴² olarak tanımlanmaktadır.⁴³ Doğu Ergil,terörizmi; “terörizm,kaçırmadan cinayete kadar uzanan ve amacı sindirme olan terör eylemlerine verilen addır.”şeklinde tanımlamaktadır.⁴⁴

Terörizm ve teröristlerin rehabilitasyonu konusundaki çalışmalarıyla ülkemizin önde gelen bilim adamlarından birisi olan Sulhi Dönmezer bir makalesinde terörizmi; “...şiddetin, sosyal, ulusal, ırkî, dinsel, fesat çıkarıcı ve benzer diğer maksatlarla ve sosyal sınıflar arasında çatışma,savaş tahrik etmek üzere planlı ve hukuk dışı olarak kullanılmasıdır.”şeklinde tanımlamaktadır.⁴⁵

37 Suat İlhan, **Terör Neden Türkiye**, Nu-Do Yayıncılık,İstanbul,Ekim 1998,s.8.

38 Bkz. Gürol Korkmaz, **Terör ve Medya İlişkisi**, E.G.M. TEMÜH Daire Başkanlığı Yayını, Ankara 1999.

39 **Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi**, İstanbul Meydan Yayınları, 1973, C.12, s.83.

40 **Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi**, İstanbul Hürriyet Matbaacılık, 1999, s.549.

41 Mevlüt Bozdemir, “Terör mü ve Terörizm mi”, **SBF Basın Yayın Yüksekokulu Yılıhğı**, C.6, 1981, s.523.

42 Türker Alkan, **Saldırganlık, Önyargı ve Yabancı Düşmanlığı**, İstanbul Hil Yayınları, 1983, s.144.

43 Bkz. Necati Alkan, **Gençlik ve Terörizm**, E.G.M.TEMÜH Daire Başkanlığı Yayını, Ankara 2002. Ayrıca bkz.: Ümit Özdağ-Osman Metin Öztürk, **Terörizm İncelemeleri, Teori, Örgütler, Olaylar**, ASAM Yayınları, Ankara, 2000.

44 Doğu Ergil, “Terörizmin Mantığı ve Hedefi” SBF, C.XLVI, 1991, s.171-182, ayrıca bkz. Doğu Ergil, **Türkiye’de Terör ve Şiddet**, Ankara 1980.

45 Sulhi Dönmezer, “Her Yönüyle Tedhiş”, **Son Havadis**, 10 Kasım 1977.

Metin Tamkoç; “Terörizm politik hiçbir yönü olmayan iğrenç bir barbarlıktır!...” demektedir.⁴⁶ İsmet Karacan’ın tanımlamasına göre terörizm; “Ne bir konvensiyonel savaş şekli, ne adi bir suç, ne de iletişim araçlarına yarayan gelişigüzel bir deliliktir. Terörizmi farklı kılan en önemli özelliği, onun belli politik amaçlara erişmek için kullandığı kendisine mahsus stratejisidir. Çeşitli ve birbiriyle ilgisiz grupların ürünüdür. Soğuk savaş gibi bu mücadele de uzun ve belirsizdir.”⁴⁷

İngiliz Terörle Mücadele Kanunu’nda terörizm; “Siyasî kurumlara karşı şiddet kullanımı veya toplumun çeşitli kesimlerinin korku içinde bırakılması amacıyla şiddet kullanılmasıdır.”⁴⁸

Fransız Terörle Mücadele Kanunu’nda terör; “Baskı veya tehdit yoluyla mevcut kamu düzeninin ciddi olarak bozulması amacıyla bireysel veya toplu olarak bulunulan herhangi bir faaliyettir.”⁴⁹

“Terör” kavramı ile “terörizm” kavramı arasındaki fark bulunmaktadır. Terör çoğu kez irade dışında meydana gelebilir. Bu çerçevede, tek başına ele alındığında, her türlü şiddet hareketini terör olarak tanımlamak mümkündür. Terörizmden kastedilen ise, siyasî unsur içereren, yani bir ideolojisi bulunan ve mevcut sistemi şiddet yolu ile tahribe yönelmiş olan durumlardır.

Bu bağlamda terörizm; “Bir ideoloji etrafında örgütlenen birden fazla kişinin, şiddet eylemleri temelinde mevcut siyasal iktidarı ve rejimi hedef alan faaliyetleridir.”⁵⁰ Siyasal bir özellik taşımayan şiddet hareketleri, örgütlü bile olsalar, bunlar daha çok örgütlü veya organize suç hareketleri olarak tanımlanarak, terörizm suçu dışında tasnife tabi tutulmaktadırlar.

Terörizm bir “doktrin” veya “ideoloji” değildir. Zira bu “bir hareket tarzı bir metottür.” Nitekim Sulhi Dönmezer bu konuda “Tedhişçilik bir

46 Metin Tamkoç, “Uluslararası Terörizmin Rusya ile Bağlantısı”, **Uluslararası Terörizm Sempozyumu** (17-18 Nisan 1984), Ankara 1984, s. 49.

47 İsmet Karacan, “Terörizm: Kavram ve Yapısı”, **Uluslararası Terörizm ve Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Sempozyumu**, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayını, 1984, s. 195-196.

48 İngiltere Terörle Mücadele Mevzuatı, Madde: 20; Bkz.Noam Chomsky ve diğerleri, *Terör Ne? Terörist Kim?*, Ankara Ütopya Yayınevi, 2000, s. 42.

49 **Fransa Terörle Mücadele Kanunu**, Madde: 16, Bkz. Chomsky ve diğerleri, **a.g.e.**, s. 43.

50 Dilmaç, **a.g.e.**, s. 29.

doktrin değildir, fakat bir eylem tarzıdır. Bir nev'i strateji, amaca götürmek üzere kullanılan bir araçtır"⁵¹ demektedir. Toplum bilimci Mevlüt Bozdemir de; "Terörizm, toplumu korkutmak ve yıldırım için şiddet kullanmayı yöntem olarak benimseyen bir stratejidir"⁵² görüşündedir.

Robert Kupperman ise terörizmin bir ideoloji ve doktrin olmayıp bir savaş biçimi olduğuna işaret ederek; "terörizmle klâsik askerî stratejilerin esaslarının birbirine uyduğunu" belirlemektedir.⁵³

Jay Mallin, Kupperman'ın askerî faaliyetlerle kurduğu paralelliği daha da ileri götürerek, "terörizmin temelde bir psikolojik savaş biçimi" olduğunu söylemektedir.⁵⁴

Terörizm konusundaki yanlış bir kanaat de terörizmin sırf belli ideolojilerde ve siyasal görüşlerde yeri bulunan bir yöntem olarak algılanmasıdır. Halbuki terörizm yalnızca belli bir ideolojiye veya gruba has değildir. Terörizm hem sağ, hem sol hem de daha başka gruplar tarafından amaca ulaşmada bir metot olarak kullanılabilir.

Terörizm kavramının anarşizm kavramıyla eş tutulması da hatalı bir değerlendirmedir. Çünkü anarşi kelimesi "kuralsızlık" anlamına gelen "anarchos" kelimesinden türetilmiştir.

Bülent Daver'in belirttiğine göre kavram olarak anarşizm; "Devleti, hükümeti, özel mülkiyeti, dini, aileyi, yani teşkilâtlı bütün kurumları bir bela, kötülük ve sömürge aleti olarak gören ve bunların toptan ortadan kaldırılmasını isteyen bir doktrindir."⁵⁵ Terörizm ise daha öncede belirtildiği gibi bir stratejidir. Doktrin değildir.

Anarşistler⁵⁶ kişilerin özgülleştirilmesi için her türlü otoriteye ve kuruma saldırılmasına, bunların yok edilmesine inanmaktadır.

51 Sulhi Dönmezer, **Tedhişçilik Üzerine**, Devir, 11 Aralık 1972, N. 6, s. 20.

52 Mevlüt Bozdemir, "Terör(mü) ve Terörizm(mi)?" **SBF Basın ve Yayın Yüksekokulu Yıllığı**, C.VI(1981), Ankara, 1982, s.526.Bozdemir'e göre terör, terörizm gibi şiddet kullanmayı yöntem olarak benimseyen bir strateji değil "İnsanları yıldırım, sindirmek yoluyla belli düşünce ve davranışları benimsetmek için zor kullanma ya da tehdit etme eylemidir."

53 Robert H-Darell Kupperman, **Terrorism: Threat, Reality, Response**, California, Hoover Institution Press 1980, p. 39.

54 Jay Mallin, "Terrorism As a Military Weapon", **International Terrorism In Contemporary World**, p. 391.

55 Bülent Daver, **Çağdaş Siyasal Doktrinler**, Ankara, Doğan Yayınevi, 1969, s.18.

56 Başlıca anarşist düşünürler arasında Johan Casper Schmidt (1806-1856), Pierre Joseph Proudhon (1809-1864), Mihail Bakunin (1814-1876) ve Peter Kropotkin sayılabilir. Daha geniş bilgi için bkz. Henri ARVON, **Anarşizm**, (Çev. Semih Tiryakioğlu), İstanbul, Varlık Yayınları, 1979.

Anarşi bu yönüyle teröre ortam hazırlayan istikrarsızlığın ve bunalımın hazırlayıcısı ve destekleyicisidir. Yani terör anarşiye bağlıdır. Anarşi olmadan terör ortam bulamamaktadır. Terör anarşinin oluşturduğu boşluklardan, buhranın sebep olduğu zafiyetten yararlanmaktadır. Terör anarşinin doğal bir sonucudur.⁵⁷

Terörizm konusunda belirtilmesi gereken bir nokta da, terörizmin özündeki şiddetin ceza hukuku ve krimonolojinin konusu olan adi şiddetten farklı niteliklere sahip olmasıdır. Adi şiddetle “terörist şiddet” arasındaki farkı açık biçimde ortaya koyan David Fromkin’dir.⁵⁸

Belirtilmesi gereken diğer bir husus da terörizmin genellikle “beyinsiz, akılsız, kör şiddet” olarak tasvir edilmesidir. Oysa, çok az sayıdaki gerçek çılgınlığı bir kenara bırakırsak terörizmin nadiren akılsız ve kör bir şiddet olduğunu görürüz.⁵⁹

Terörizmin bir “teorisi” vardır ve bu teori her zaman değilse bile zaman zaman işler. Bu teoriyi kavrayabilmek için öncelikle terörizmin bir amacın aracı olduğu, kendi başına bir son olmadığına anlaşılması gerekmektedir. Teröristler normal insanın ölçülerine göre bazen sebepsizce ve anlamsızca insan öldürüyormuş gibi görünebilirler. Ancak cinayetlerinin kendi açılarından bir mantığı bulunmaktadır.

Ayrıca bir çok kişiyi öldürmelerine rağmen teorik olarak teröristlerin amacı kitle katliamı değildir. Teröristler daha çok kitlelerin kendilerini seyretmesini, dinlemesini ve böylece eylemlerinden etkilenmesini istemektedirler. Dolayısıyla terörizmdeki şiddet rasgele ve akılsız değil, bilinçli ve belirli amaçlara yönelik plânlı, hesaplı bir şiddettir.⁶⁰

Sonuç olarak; yukarıda verdiğimiz terör ve terörizm tanımlarını daha da çoğaltmak mümkündür.⁶¹

57 İlhan, a.g.e., s. 19.

58 David Fromkin, “The Strategy of Terrorism”, *Foreign Affairs*, July 1975, p. 693 ve Ahmet Taner Kışlalı, *Siyasal Sistemler, Siyasal Çatışma ve Uzlaşma*, İmge Yayınları 4. Baskı, Ankara, 1998, s. 37-38.

59 Brian Jenkins, “International Terrorism: A Balance Sheet”, *Survival*, July-August 1975, p.158.

60 Gürol Korkmaz, a.g.e., s.14-16.

61 Bkz. Sertaç Başeren: “Terörizm:Kavramsal Bir Değerlendirme”, *Avrasya Dosyası*, Kış 1994/95, Cilt 1., Sayı: 4.

Zira Hollandalı siyaset bilimci Alex P. Schmid 1936 ile 1981 yılları arasında terörizmin 109 ayrı tanımını belirlemiştir.⁶² Fakat yukarıda sıraladığımız tanımlar da konuyu anlamamıza yardımcı olmuştur düşüncesindeyiz.⁶³ Terörizmin tanımlarında şu ortak unsurların yer aldığı görülmektedir:

- 1) Şiddet veya zor kullanımı,⁶⁴
- 2) Şiddet eylemi veya şiddet eylemi yapılacağı tehdidinin bulunması,
- 3) Şiddet eyleminin veya tehdidin bir devlet, sosyal sınıf, parti, örgüt veya bir kişi tarafından yapılması,
- 4) Şiddet eyleminin toplumda yol açtığı korkunun ideolojik, sosyal, etnik, dinî, siyasî, ekonomik vb. hedeflenen bir amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak, plânlanarak kullanılması,
- 5) Şiddetin hukuk dışı olarak kullanılması.⁶⁵

Türkiye'nin Aralık 1993 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun insan haklarıyla görevli sosyal komitesi olan 3. Komitesi'ne sunduğu "Terörizmi insan hakları ihlali olarak kabul eden" tasarısı oy birliğiyle kabul edilmiştir. Bu tasarı Genel Kurul'da da kabul edilerek BM Genel Kurul kararı haline gelmiştir. Böylece BM tarihinde ilk defa Türkiye'nin elde ettiği başarı sayesinde, dünya devletleri; "teröristlerin başta hayat hakkı olmak üzere insan haklarını ihlâl ettiklerini" kabul etmişlerdir.⁶⁶

Türkiye'de 12.4.1991 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesine göre Terörizm; "Terör, baskı, cebir, şiddet, korkutma,

62 Alex Schmidt, "Political Terrorism: A Research Guide" New Brunswick, N.S.: Transaction, Aktaran, Walter Laquer, "Reflections On Terrorism", *Foreign Affairs*, C.65, 1986, p.86. Ayrıca bkz.Nezih Tavlaş, "Terörü Tanımlamak", *Strateji*, Sayı: 2 (1995), s.125, 128.

63 Bkz. G. Bouthol, "Definitions of Terrorism", *International Terrorism and World Security*, (ed.By) David Carlton and Carlo Schaerf, New York 1978, s. 50-53, J. "International Terrorism: Problems of Definition", *International Affairs*, C. 50, No: 1, 1974, M. D. Trent, "Terrorism: A New Mode of Conflict", *In International Terrorism and World Security*, s.13, R. W. Farel, "Terrorism is...?", (ed. By) David Carlton and C.32., No.3, 1980, s.64, T.Ataöv, "Terrorism Versus Liberation Movements in International Law", *A.Ü. SBF. Dergisi*, C.42, No.1-4, 1987, s. 15 ve dipnot 1.

64 Olcay Yağcı, "Alçak Gerilimli Savaş:Terörizm", *Uluslararası İlişkilerde Olaylar ve Yorumlar*, Sayı: 13 (Mayıs 1993), s.44.

65 M.Sami Denker, *Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK*, İstanbul 1997, s.5.

66 Milliyet, 8 Aralık 1993 ve Cumhuriyet, 22 Aralık 1993 ile Yılmaz Altuğ, *Terörün Anatomisi*, İstanbul 1995, s. 24-25.

yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyetin niteliklerinin, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi ve kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemlerdir.”⁶⁷ şeklinde tanımlanmıştır.

b- Terörizmin Amaçları

Terörizmin amacı kendi içinde “yakın amaç” ve “nihai amaç” olarak sıralanabilir. Bir terör eyleminde yakın amaç öncelikle propagandadır. “Dava”ya dikkat çekmektir. Böylece bazı tavizler koparmaya çalışırlar. Kamuoyu örgütten haberdar olur. Bankalar ve devlet binaları hedef alınır. Devletin artık vatandaşlarının güvenliğini sağlayamadığı izlenimini vermeye çalışırlar.

Ayrıca daha baskıcı bir yönetimi davet ederler. Böylece devlet güçleri ile halk karşı karşıya getirilir. Amaç polisi görev yapamaz hale getirmektir. Son safhada, terör eylemleri ile kitle hareketleri koordine edilerek halkın memnuniyetsizliği devlete karşı bir isyan haline dönüştürülür. Genelde terör örgütleri propaganda safhasındadırlar. Propaganda safhasını aşır, kitle hareketlerine yön verebilecek derecede örgütler yok gibidir. (FKÖ ve IRA dışında) Terörün nihai amacı ise, tasvip edilmeyen, şikayet edilen kurumların, süreçlerin ve ilişkilerin ortadan kaldırıldığı “savunulan düzeni” kurmaktır. Örneğin Türkiye’de çeşitli sol örgütler amaçlarını sosyalist bir düzen kurarak, komünizme ulaşmak şeklinde belirlemişlerdir.⁶⁸

Prof. Dr. Ayhan Songar; “Bir zamanların romantik anarşizmi günümüzde bir “gaye” değil, devletleri yıkmak, milletleri içinden kemirmek için bir vasıta, bir soğuk harp silâhı (beyin yıkama, şartlandırma ve propaganda vb.) olarak kullanılmaktadır. Bu görünüşü ile “anarşi” ve “terör” ay-

67 A. Güven Şahin, *Terörle Mücadele ve Polis*, Ankara 1994, s. 13. Bkz. İbrahim Pınar, *Son Değişiklikleriyle Terörle Mücadele Kanunu*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1996, s. 9.

68 Taner Tavas, “Terörizmin Psikolojisi ve Hedefleri”, *Polis*, Yıl: 1, Sayı: 2 (1995), s. 137-139.

nı çizgiye gelmişler, birbirlerinin sinonimi olarak kullanılmışlardır” demektedir. Ayrıca bu görüş içinde anarşi ve terörün iki amacı vardır:

1) Devamlı tedhiş, cinayet, korku ve sabotajlar ile toplumu “korku hipnozu” denen duruma sokmak, sadece söyleneni yapan, hiç itiraz etmeyen ve cevap vermeyen bir hale getirmek ve günü gelip devlete el koydukları zaman karşılarında suskun, itaatkar bir toplum, adeta hipnotize edilmiş bir kitle bulmak.

2) Özellikle kültür, dil, inanç, din, ahlak, aile ile ilgili kavramlarda karışıklık yaratarak toplumu ve onu teşkil eden fertleri “neyin doğru, neyin yanlış olduğunu” bilemeyecek bir duruma getirmek, böylece kendi sundukları “reçete”yi itirazsız kabul etmelerini sağlamak.⁶⁹

c- Terörizmin Tasnifleri

Mevcut düzene direnişler genelde 7 başlık halinde toplanılabilir:

1) Anarşistler, 2) Eşitlikçiler, 3) Gelenekçiler, 4) Çoğulcular, 5) Ayrılıkçılar, 6) Reformcular, 7) Statükocular. Düzene direnenler ise; a) Siyasî imkânlar, b) Şiddet yoluyla iktidara karşı mücadele ederler. Mücadele biçimleri olarak; 1) Terör, 2) Gerilla mücadelesi, 3) Nizami (konvansiyonel) savaş gösterilebilir. Ayaklanma stratejileri ise; a) Komplo stratejisi, b) Uzun sürecek halk savaşı stratejisi, c) Askerî ağırlıklı strateji, ç) Kent savaşı stratejisidir.⁷⁰

Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer, terörizmin veya diğer bir tabirle tedhişçiliğin değişik bakımlardan tasniflere tabi tutulduğunu belirterek; “... a) İç tedhişçilik, milletlerarası tedhişçilik, b) Adi hukuk çerçevesinde tedhişçilik, siyasî ve sosyal tedhişçilik, c) Doğrudan doğruya ve dolayısıyla tedhişçilik, ç) Bireysel tedhişçilik, hükümetler veya devletler tarafından yapılan tedhişçilik gibi” demek suretiyle konuya açıklık getirmektedir.⁷¹

69 Ayhan Songar, “Genel Olarak Terör ve Türkiye’deki Terör Olaylarının Psikiyatrik Değerlendirmesi”, *Uluslararası Terörizm Sempozyumu* (17-18 Nisan 1984), Ankara 1984, s.144-145.
70 Mehmet Ali Kışlalı, *Güneydoğu, Düşük Yoğunluklu Çatışma*, Ankara 1996, s.35-44.

71 Sulhi Dönmezer, “Milletlerarası Tedhişçilik”, *İİFM*, İstanbul 1978, C.XLIV, Sayı: 1-4, İstanbul 1980, s. 55.

Ayrıca terörü, aşağıdaki gibi tasnife tutanlar da bulunmaktadır:

- 1) Devlet Terörü-Devlete Karşı Terör;
- 2) Kır Terörü-Şehir Terörü;
- 3) İç Terör-Uluslararası Terör.⁷²

d- Terörizmin Çeşitleri

Yukarıda ele aldığımız terörizmin yapılan tasniflerinin ışığında, dünyada en çok rastlanan terör çeşitleri olarak aşağıdaki gibi bir sıralamayı yapmak mümkündür:

- 1) Devlet Terörü (Yukarıdan Terör), 2) Aşağıdan Terör, 3) Siyasî ve İdeolojik Terör, 4) Bölücü Terör, 5) Irkî Terör, 6) Dinî Terör, 7) Entelektüel Terör, 8) Uluslararası Terör.⁷³

e- Terörizmin Sebepleri

Terörizmin sebeplerini genel olarak aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Ekonomik Sebepler,
- 2) Sosyal Sebepler,
- 3) Siyasî Sebepler; a) Dış Siyasî Sebepler, b) İç Siyasî Sebepler,
- 4) Psikolojik Sebepler; a) Mantıksızlık ve Ruhî Bozukluk, b) Moda,
- c) Hızlı Toplumsal Değişme, ç) Kompleks ve Baskı, d) Uyumsuzluk, e) Beyin Yıkama ve Telkin, f) Psikiyatrik Hastalıklar.⁷⁴

f- Terörizmin Safhaları

Dünyadaki terör örgütlerinin büyük bir çoğunluğu Marksist-Leninist-Maocu teoriye dayalı olarak silâhlı mücadele stratejisini uygulamaktadır. Marksist-Leninist mücadeleyi benimseyen terör örgütlerinin izlediği safhaları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

⁷² Olcay Yağcı, a.g.m., s. 44.

⁷³ Bkz. M. Sami Denker, a.g.e., s. 8, A.Güven Şahin, a.g.e., s. 14-15, Sabahattin Şen, "Ortadoğu'da Terör", **Su Sorunu, Türkiye ve Ortadoğu**, İstanbul 1993, s. 251, Osman Güvenir, **Türkiye'de Terör**, İstanbul 1980, s. 91.

⁷⁴ M.Sami Denker, a.g.e., s.10-14.

1) Hazırlık Safhası, 2) Örgütlenme Safhası, 3) Eylem Safhası, 4) İç Savaş Safhası.⁷⁵

V- TÜRKİYE'YE YÖNELEN TEHDİT KAYNAKLARININ SINIFLANDIRILMASI

Türkiye'nin jeopolitik ve jeostratejik konumundan kaynaklanan tehditlerin sınıflandırmasını aşağıdaki gibi yapmak mümkündür:

a- Sürekli Tehdit (Dış Tehdit)

Dış ülkelerden yönlendirilen; "kaçakçılık, uluslararası terörizm, Ermeni terörizmi, etnik-bölücü terör, bazı ülkelerin emelleri, casusluk faaliyetleri, iç ve dış yıkıcı unsurların müşterek ve münferit çabaları ile dost ve müttefik ülkelerdeki Türk yıkıcı unsurları" içiçe ve elele olarak Türkiye için dış tehdit çemberini oluşturmaktadır. Dış tehdit unsurlarının Türkiye'deki yıkıcı unsurlarla ilişkilerini 4 ana bölümde inceleyebiliriz:

- 1) Türkiye üzerinde ideolojik, jeopolitik ve tarihi emelleri olan ülkelere Türkiye'deki tehdit unsurları ile ilişkileri.
- 2) Dost ve müttefik ülkelerdeki Türk tehdit unsurlarının eylemleri ve bu devletlerin tutumları.
- 3) Türkiye'deki yıkıcı örgütlerin uluslararası terör örgütleri ile ilişkileri.
- 4) Türkiye'deki yıkıcı örgütlerin silâh kaçakçılık örgütleri ile ilişkileri.⁷⁶

b- Bölgesel Tehdit

Komşu ülkelerin Türkiye üzerindeki "tarihi" ve "şimdiki emelleri".

75 Bkz. M.Sami Denker, a.g.e, s.9-10, ayrıca bkz. *Türkiye'deki Anarşi ve Terörün Gelişmesi, Sonuçları ve Güvenlik Kuvvetleri ile Önlenmesi*, Ankara 1982, *Terör ve Terörle Mücadelede Durum Değerlendirmesi*, Ankara 1983.

76 Daha geniş bilgi için bkz. *Türkiye'deki Anarşi ve Terörün Gelişmesi, Sonuçları ve Güvenlik Kuvvetleri ile Önlenmesi*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1982, s. 23-46.

c- İç Tehdit

Bu tip tehditi yıkıcı ve bölücü unsurlar oluşturmaktadır.

Ülkemizde mevcut olan “yıkıcı” ve “bölücü” unsurlar dört ana bölüm altında toplanmaktadır. Bunlar;

- 1) Bölücü (PKK yani KADEK vb. terör örgütleri),
- 2) Aşırı Sol: a) Sosyalist b) Komünist,
- 3) Aşırı Sağ: a) Irkçı b) İrticai,
- 4) Ermeni Terör Örgütleri :ASALA vb.

1- Türkiye'deki Bölücü ve Yıkıcı Terör Faaliyetlerinin Genel Amaç ve Hedefleri

1) Hedef devletin iç ve dış politikasında güçsüzleştirilmesi, zayıflatılması,

2) Ekonomik yönden yıpratılması (a- Dış yatırımların durması, b- Ülke içinden dışa sermaye kaçışlarının başlaması),

3) Halkta geleceğe ve devlete güvensizlik, şaşkınlık yaratılması,

4) Hedef ülkenin rejimi demokrasi ise rejimin yıpratılması, hürriyetlerin kısıntıya uğraması,

5) Ordu ve istihbaratın ana görevlerinden uzaklaştırılarak terör ve yıkıcı faaliyetleri ile boğuşur duruma düşürülmesi,

6) Terör faaliyetlerine girişen gücün sesini dünya politikasında duyurması ve yavaş yavaş politik hıviyet kazanması (Ermeni ve Kürt eylemleri gibi).⁷⁷ Şimdi de bu dört grup unsurun amaç ve stratejilerini ayrı ayrı belirtelim:

a- Bölücü Unsurların Amaçları ve Stratejisi:

Bölücü unsurlar; Türkiye Cumhuriyetini parçalamak Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kendilerince belirlenmiş olan bölgelerde bağımsız bir devlet kurulmasını amaçlanmaktadır.

Bağımsız bir devlet kurulması için takip edilecek yol konusunda mevcut bölücü örgütlerin benimsedikleri ideolojilere ve esas aldıkları mücade-

⁷⁷ Mehmet Eymür, “Mehmet Eymür’ün Anıları (MIT’te Gördüklerim)”, *Milliyet*, 11 Mayıs 1991.

le yöntemlerine göre farklı yaklaşımları bulunmaktadır. Ancak genelde Marksist-Leninist ideoloji ağırlık kazanmaktadır.

Bölücü örgütler amaçlarına ulaşmak için; Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşayan ve kendilerince ayrı bir ırk olarak nitelendirilen bölge halkının bir kısmına bu bilincin verilmesi, buna bağlı olarak Leninist ilkeler doğrultusunda eğitilerek bilinçlendirilmesi, bu aşamanın ardından kendi öz örgütlerini oluşturarak, bölge halkının savaşı hale getirilmesi ve son dönemde verilecek halk savaşı ile komünist ve ayrı bir devlete kavuşturulması, şeklinde bir strateji izlemektedirler.1969-1992 döneminde kurulan belirli başlı bölücü örgütler şunlardır:

1) Komal-Rızgari Anti Sömürgeci Demokratik Kültür Dernekleri(ASDK-DER), 2) Özgürlük Yolu, Devrimci Halk Kültür Dernekleri(DHKD), 3) Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri (DDKD), 4) Kawa-Kürdistan Proleterya Birliği (YPK), 5) Kürt Halk Kurtuluş Ordusu(KHKO), 6) Tekoşin, 7) Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (TKDP), 8) Kürdistan Sosyalist Birliği (YSK), 9) Kürdistan Sosyalist Hareketi (TSK), 10) Kürdistan İslam Partisi (PİK), 11) Kürdistan Kurtuluş Hareketi (TEVGER), 12) Kürdistan Birleşik Halk Partisi (YEKBUN), 13) Kürdistan İşçi Partisi (PKK).⁷⁸

b- Aşırı Solcu Unsurların Amaçları ve Stratejisi:

Bütün aşırı solcu ve komünist-terörist örgütlerin amacı; "mevcut rejimi yıkarak yerine Marksist-Leninist bir düzen kurmaktır." Ancak aşırı solda bu amaç birbirinden farklı iki şekilde açıklanmaktadır:

-Mevcut düzenin sağladığı bütün imkânlardan yararlanarak iktidara hakim olmak, daha sonra uygulanacak bir seri faaliyetler ile komünizmi tesis etmektir. (Siyasî parti kimliğine sahip, yasal görünümdeki kuruluşlar bu gruptur.)

⁷⁸ Türkiye'de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri, s. 58, Bkz. Atilla Şehirli, Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri ve Devletin Aldığı Tedbirler, Burak Yayınevi, İstanbul 2000, Nihat Ali Özcan, PKK (Kürdistan İşçi Partisi), Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi, ASAM Yayınları, Ankara 1999.

–Mevcut düzeni silâhlı ayaklanma ile yıkarak devlete hakim olmak ve mevcut rejimi yıkarak iktidar olmaktır. (Yasa dışı komünist-terörist örgütler bu gruptadır.)

Komünizmin amacı; kapitalizmin yanında, bütün ideolojileri ve diğer sistemleri ve muhtemel gelişmeleri tasfiye edip dünya komünizmini kurmaktır. Bu amaç ile işçi sınıflarının dünya çapında sürdürdükleri sınıf mücadelesini ve birliğini ifade eden “Proleterya Enternasyonalizmi” komünizmin genel esasıdır.

Türkiye’deki komünist örgütlenmeler iki temel stratejiyi benimsemişlerdir:

Millî Demokratik Devrim Stratejisi

Önce “Millî Demokratik Devrim” aşaması (feodalizm, emperyalizm, işbirlikçi (komprador) ile büyük Burjuvazinin bir kısmı dışında kalan bütün sınıf ve tabakaların birleşik mücadelesi öngörülüyor. Proleterya önderliği altında bütün devrimci sınıfların birleşik cephesi iktidarı ile bu aşama sonuçlanacaktır) geçilecek daha sonra da “Sosyalist devrim” gerçekleştirilecektir. Ülkemizde MDD stratejisini izleyen örgütler ya “öncü savaşı” (örneğin; THKP/C’den kaynaklanan örgütlerin çoğu) ya da “halk savaşı” (örneğin; TKP/ML, TİKB (Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği) ile iktidara gelebileceklerini iddia ederler.

Sosyalist Devrim Stratejisi

Sosyalist devrim ile kapitalist üretim tarzı ortadan kaldırılarak işçi sınıfının siyasî ve ekonomik hegemonyası altında kolektif düzene geçiş esas alınır. Barışçıl yöntemlerle de sosyalizmin kurulabilmesine imkân tanınır. Türkiye’de bu stratejiyi benimseyenler (örneğin; TKP) İstiklal Savaşı’nın “millî devrim”, 1920’lerde yapılan inkılabları “demokratik devrim” olarak kabul etmekte ve hepsine birden “burjuva devrimi” veya “Kemalist burjuva devrimi” diyerek Türkiye’nin MDD aşamasını tamamladığını iddia etmektedirler.⁷⁹ 1961 yılı sonrasında Türkiye’de faaliyet gösteren Marksist-Leninist aşırı sol örgütlerin ana grupları şöyledir:

⁷⁹ Türkiye’de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri, s. 53-57, Ayrıca bkz., Emin Demirel, Terör, Alfa Yayınları, İstanbul 1999.

1. Türkiye Komünist Partisi (TKP)-SBKP Yanlısı,
2. Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO)-Arnavutluk Yanlısı,
3. Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi, Kurtuluş (THKP/C-Kurtuluş), Türkiye Kuzey Kürdistan Kurtuluş Örgütü (THKKÖ),
4. Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP)/Çin Yanlısı,
5. Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist (TKP/ML),
6. Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP).

c- İrkçi Unsurların Amaçları ve Stratejisi:

1980 yılı öncesinde bölgesel nitelik taşıyan, “Esir Türkleri Kurtarma Ordusu, Türk İntikam Tugayı, Malatya İntikam Komandoları ve Türkiye İntikam Bozkurtlar Ordusu” gibi yasadışı ırkçı örgütlerin de gruplar kurduğu belirlenmiştir.

1975 yılından itibaren şiddete dayalı eylemlerinde artış görülen bu unsurların, kendilerini “Türk devletinin koruyucuları” şeklinde ilân etmeleri ve buna paralel aşırı sol unsurlarla silâhli çatışmada buldukları görülmüştür. İrkçi nitelikteki unsurların stratejilerini ve savundukları görüşü hakim kılma amacı aşağıdaki konuları kapsamaktadır:

Fikirlerini, mevcut veya yeni kurulacak bir siyasî organizasyona mal ederek, sempatican kadrolarını da bu siyasî organizasyon bünyesinde toplamak.

Merkeziyetçi yönetim şeklinden uzaklaşmamak şartı ile; öğrenci, işçi, memur, esnaf, köylü, serbest meslek ve işveren kesimlerinde örgütlenerek etkinlik sağlamak.

Kendileri için engel olarak kabul ettikleri kişi veya gruplara karşı faaliyet göstermek üzere silâhli eylem kadrosu oluşturarak, bu güçlerini, gerektiğinde, misilleme ve sindirme doğrultusunda kullanmak.

Güvenlik kuvvetleri başta olmak üzere tüm kamu kuruluşları bünyesinde, siyasî organizasyonlardan da yararlanarak kadrolaşmaktır.⁸⁰

80 H. Halil Ergene, *Neden Hedef Türkiye*, Ankara 1993, s. 206-207, bkz. *Türkiye’de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri*, Ankara 1985, s. 61-112.

d- İrticai Unsurların Amaçları ve Stratejisi:

1980 yılı öncesinde; “Türkiye İslam Kurtuluş Ordusu, Türkiye İslam Kurtuluş Cephesi, İslam Devriminin Acil Mücahitleri, Türkiye İslam Kurtuluş Birliği, Dünya Şeriat Kurtuluş Ordusu, Evrensel Kardeşlik Cephesi, Şeriatçı İntikam Mangası, Evrensel İslam Kurtuluş Savaşının Türkiye Mücahitleri” gibi adlarla yasadışı kurulan bu örgütler veya gruplar irticai çatışmalar içinde görülmüştür. 12 Eylül 1980’den sonra ortaya çıkan irticai örgütlerden en önemlileri ise; “İslami Kurtuluş, Müslüman Gençlik, Aczi Mendiler, Ak Doğu-İBDA-C (İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi), Hizbullah, İslami Hareket, Selefî, Ceyşullah, Tekfir, Vasat’ır.

Samimi dinî inançları sömürerek, Türkiye’de şer’i devlet nizamını gerçekleştirme gayreti içerisinde olan irticai unsurlar, görüşlerini orta öğrenim gençliği arasında yaymak ve sözkonusu kesimi örgütlemek amacıyla yasadışı bu örgütleri kurmuşlardır. İrticai fikirler paralelinde militan kadrolar hazırlamışlar, çatışmalar ve eylemler için plânlı eğitim çalışmaları yapmışlardır.⁸¹ İrticai unsurların amacı, devletin ekonomik, sosyal, siyasî ve hukuki temel nizamlarını, kısmen de olsa dini esas ve inançlara dayandırmaktır. Bu nedenle; Türkiye’ye hilâfetin tekrar geri getirilmesi, bütün İslâm ülkelerinin bir bayrak altında toplanması şeklinde amaçlar benimsemektedirler. Bu amaçlar ise 1982 Anayasası’nın 2’nci maddesinde belirtilen T.C.’nin niteliklerini (demokratik, lâik, sosyal bir hukuk devleti) değiştirmeğe yöneliktir.⁸²

Devletin temel düzenini dinî esaslara dayandırmayı amaçlayan irticai kesim, bu amacına ulaşabilmek için önce Türkiye Cumhuriyeti’nin sınırları içinde teokratik bir devlet kurmak daha sonra da bütün İslâm ülkelerini bir bayrak altında toplamak gayesini benimsemiştir.⁸³

81 *Türkiye’de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri*, s. 120-128, Bkz. Emin Demirel, Terör, Alfa Yayınları, İstanbul 1999, s. 595-714.

82 *Türkiye’de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri*, s. 56.

83 H. Halil Ergene, a.g.e., s. 190, Bkz. Faik Bulut, *İslamcı Örgütler*, Tüz zamanlar Yayıncılık, İstanbul 1994.

e- Ermeni Terör Örgütlerinin (ASALA vb.) Amaçları ve Stratejisi:

ASALA vb. (JCAG (Ermeni Soykırımı için Adalet Komandosu), ARA (Ermeni İhtilal Ordusu), NAR (Yeni Ermeni Mukavemeti) Ermeni Terör örgütlerinin amacı öncelikle Türkiye üzerinde iddia ve taleplerini gerçekleştirmektir. Bu iddia ve talepler şöyledir:

a) Ermeni Devletinin büyük bir bölümü Türkiye'nin doğu illeri sınırları içinde kalmıştır. Bu topraklar Ermenilere geri verilmelidir.

b) Türkler, 1915-1918 yılları arasında tarihin ilk soykırımını yapmış ve 1.5 milyon Ermeni'yi öldürmüşlerdir.

c) Türkiye'deki Ermeniler bugün de baskı altında tutulmaktadır.

ç) Ermeni soykırımında hayatlarını kaybedenlere ve Türkiye'den yurtdışına sürülenlere tazminat verilmelidir.

Bunların dışında, Türkiye'yi NATO'dan koparmak gibi bir amaçları da bulunmaktadır. Bunlara ilaveten Türkiye'yi zor duruma düşürmek, ekonomik olarak güçlendirmemek, kaos ortamı oluşturmak, Türkiye'ye politik olarak baskı yapılmasını temin etmek vb. dahil edilebilir.⁸⁴

ASALA'nın nihai stratejik amacının "Türk Ermenistanı ile Sovyet Ermenistanı'nı birleştirmek"⁸⁵ olduğunu da hatırlamak gerekir.

Ermeni terör örgütleri T.C. Devletinin dış temsilcilik görevlilerine suikastlar (toplam 34 diplomatımızı şehit etmişlerdir), ilgili binalara bombalı saldırılar, ayrıca diğer Türkiye'yi temsil eden kuruluşlara (THY bürosu, Turizm bürosu vb.) sabotajlar düzenleyerek yukarıda sıraladığımız amaçları doğrultusunda Türkiye'yi istedikleri ölçüde tavize zorlamak istemişlerdir. Terör yoluyla kendi davalarına karşı dünyada, büyük bir kamuoyu oluşturmak istemişlerdir.

84 Dikran Kevorkyan, "Uluslararası Terörizm Bünyesinde Ermeni Terörizmi", *Uluslararası Terörizm Sempozyumu (17-18 Nisan 1984)*, Ankara 1984, s. 92.

85 Albert Wohlstetter-Nancy Virts, "Uluslararası Terörizmde Ermeni Terörizminin Özelliği", *Uluslararası Terörizm Sempozyumu (17-18 Nisan 1984)*, Ankara 1984, s. 258, Türkiye'ye Yönelen "Dış, Bölgesel ve İç Tehdit Kaynakları" için bkz., *Doğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu-Bildiriler (17-19 Aralık 1998)* Fırat Üni. Yayını, Elazığ 1999, I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu-Bildiriler-(27-29 Mart 2000), Fırat Üni. Yayını, Elazığ 2000, *Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu (Tarihten Günümüze İç ve Dış Tehditler)-Bildiriler-(17-19 Ekim 2001)*, Fırat Üni. Yayını, Elazığ 2002.

2- Komşu Ülkelerin Türkiye Üzerindeki Emelleri

Komşu ülkelerin Türkiye üzerindeki emelleri ve Türkiye ile olan önemli sorunları ciltler dolduracak hacimdedir. Fakat mevcut sorunları ana hatlarıyla sıralamak istiyoruz:

a- Yunanistanın Türkiye Üzerindeki Emelleri

Yunanistan'ın millî ideali, "Megalo İdea" (Büyük Ülkü)'yu yani "Büyük Yunanistan"ı (Eski Bizans-Grek İmparatorluğu) gerçekleştirmektir. XVIII'inci yüzyıldan beri bu ideal peşinde koşmaktadırlar. Megalo İdea'nın safhaları aşağıdaki gibi öngörülmüştür:

1) Yunanlıların bağımsızlığı, 2) Batı Trakya ve Selanik, 3) Ege Adaları, 4) On İki Ada, 5) Girit, 6) Kıbrıs, 7) Batı Anadolu'nun ilhaki, 8) Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Pontus Rum Devletinin kurulması, 9) Gökçeada ve Bozcaada'nın ilhaki, 10) Arnavutluk'un Güney Epir Bölgesi ile Makedonya'nın ilhaki, 11) İstanbul'un işgal edilerek Doğu Roma İmparatorluğu'nun ihyası.

Görüldüğü gibi Yunanistan millî ideallerinin çoğunu gerçekleştirmiştir. Kalanlarını ise gerçekleştirmek üzere yoğun bir çaba sarfetmektedir. Bu ideallerin en büyük destekçisi ise Ortodoks Kilisesi ve Yunan ordusu olmuştur. Yukarıda sayılan maddeler, 1814'de kurulan gizli "Etniki Eterya" cemiyetinin faaliyet programını oluşturmakta idi. 1829'da Yunanistan'ın bağımsızlığa ulaştırılmasında büyük rolü olan cemiyetin programının ilk maddesi; "Ezeli ve Ebedi düşmanlarımız Türklerdir" diye başlamaktadır.⁸⁶

Yunanistan'ın bu "Hellen Emperyalizmi"ne dayalı politikasını Avrupa ülkeleri sürekli desteklemiştir. Bu destekte hem "bölücülük" politikası hem de "Grek Uygarlığına duyulan hayranlık ve Batı uygarlığının temelinde Grek uygarlığının bulunduğu" düşüncesi etkili olmuştur.

86 Bkz. Gn. Kur. Bşk. **Türk-Yunan İlişkileri ve Megalo İdea**, Gn. Kur. Harp Tarihi Bşk. Yay., Ankara 1975, Selahattin Salıçık, **Tarih Boyunca Türk-Yunan İlişkileri ve Etnik-i Eterya**, İstanbul 1968, Faruk Güventürk, **Türlere Karşı Yunan Milli Hedefleri, Genel Politikaları ve Stratejileri Nedir?**, İstanbul 1976, H. Halil Ergene, **Neden Hedef Türkiye**, Kiyap Yay., Ankara 1993, s. 56-60, Ersoy Taşdemirci, "Türkiye'nin Jeopolitik ve Jeostratejik Durumundan Kaynaklanan Tehdidin Yapısı, **Atatürk İlke ve İnk. T. II/II**, YÖK Yay., Ankara 1990. s. 145-146.

Gelecekte de aynı gerekçelerle Yunanistan desteklenecektir. Türkiye ile Yunanistan arasında önemli sorunlar bulunmaktadır.⁸⁷

b- Bulgaristanın Türkiye Üzerindeki Emelleri

Bulgaristan, 1876'da muhtariyetine kavuştuktan sonra 1878'de bağımsızlığına kavuşmuştur. Bulgaristan yaklaşık olarak beş yüz yıl Osmanlı Devleti yönetiminde kalmıştır.

Geçmişte Bulgaristan'ın Milli Politikası, eski SSCB'nin ideolojisine tam bağımlılık ilkesinde ve kendisinin "Hayali Büyük Bulgaristan", kurma şeklindeki tarihi ihtiraslarından kaynaklanmaktaydı. Bu nedenle, eski SSCB'nin zayıf ve istikrarsız bir Türkiye isteğine katılmaktaydı. Bunu gerçekleştirmek için ise şu faaliyetleri yürütmüştü:

- 1) Türkiye'ye Yönelik Bölücü Faaliyetleri,
- 2) Kaçakçılık Faaliyetleri,
- 3) Türkiye'de Komünist Akımları Desteklemek Üzere Yaptığı Faaliyetler,
- 4) Soydaşlarımıza Yönelik Zulüm ve Bulgarlaştırma Faaliyetleri.⁸⁸

c- Rusyanın (BDT) Türkiye Üzerindeki Emelleri

Rusya'nın Çar I. Petro'dan itibaren Orta Doğu ve Akdeniz'e yönelik emellerinin esasını; "sıcak denizlere açılma" arzusu oluşturmaktadır. XX. yy.'ın başında Orta Doğu'da zengin petrol yataklarının bulunması ve işletmeye açılması Rusya'nın ihtiraslarını şiddetlendirmiştir. Rusya, Boğazlar vasıtasıyla açık denizlere geçebilmek ve Doğu Anadolu'dan güneye sarmak amacıyla Türkiye'yi kendisine hedef ülke seçmiştir.

87 Bkz. BTT, Dergisi, *Siyasi Meseleler Araştırma Grubu*, "Türk-Yunan Sorunları", BTT, Dergisi, Sayı:6 (Ağustos 1985), s.55-60. Bkz. Mehmet Saka, *Ege Denizinde Türk Hakları*, Dergah Yay., İstanbul 1974, s.90-95. Fahir Armaoğlu, *20. yy. Siyasi Tarihi (1914-1980)*, İş Bank. Yay., Ankara 1984, s.833-834. Salahi Ramadan Sonyel, *Türk-Yunan Anlaşmazlığı*, Kıbrıs Türk Kültür Derneği Gn. Merk. Yay., Ankara 1985. Süleyman Kocabaş, *Türk-Yunan Mücadelesi*, İstanbul 1984, Selahattin Salıhık, *Tarih Boyunca Türk-Yunan İlişkileri ve Etnik-i Eterya*, Kıtış Yay., İstanbul 1968. Ayhan Songar-Oğuz Gökmen-Ziyad Ebüzziya-M. Süreyya Şahin, *Türk-Yunan İlişkileri ve Ayasofya Meselesi*, Aydınlar Ocağı Yay., İstanbul 1990.

88 H. Halil Ergene, a.g.e., s.73-75. Bkz. Ertuğrul Zekai Ökte, "Türkiye ve Komşuları", BTT, Dergisi, Sayı:6 (Ağustos 1985), s.53. Selim Yavuz Turganoğlu, "Bulgaristan ve Terör", a.g.dergi, s.61-66.

1917 Bolşevik Devrimi sonrasında rejimi kökleştiren Rusya, Türkiye'nin Batı dünyası ile iyi ilişkilere geçmesinin etkisiyle Montreux Boğazlar Sözleşmesi'nin hükümlerinin uygulanmasında güçlük çıkarmaya başlamıştır. Hatta II. Dünya Savaşı sonrasında; "Boğazlarda üs kurma hakkı, Doğu Anadolu'da sınır düzeltme" isteklerinde (Kars ve Ardahan'ı ilhak isteği) bulunmuştur. Türkiye bu istekleri sert bir diplomasi ile reddetmiş devamında ise NATO'ya girerek Rus emperyalizminden korunma yolunu seçmiştir.⁸⁹

Buna karşılık Rusya, Osmanlı Devleti döneminden itibaren tecrübe sahibi olduğu üzere ülkeyi içerden yıkmak amacıyla "soğuk harp" uygulamasına geçmiştir. Türkiye'deki aşırı sol hareketlere tam destek vermiş, 1970'lerde "Ermeni Terörü"nü örgütlemiş, yine eş zamanlı olarak Kürtçüleri de örgütlemiştir. 1990'lardan sonra SSCB dağılıp Bağımsız Devletler Topluluğu haline gelip, Türk Cumhuriyetleri de bağımsızlıklarını elde edince, Türkiye'nin istikrarsızlığını arttırmak için PKK'ya verilen desteği arttırmıştır. Diğer yandan Ermenistan vasıtasıyla Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri ile kara bağlantısı kesilmiştir. BDT Orta Doğu'da güçlü bir Türkiye'yi engellemek için her yolu kullanmaktadır. Türkiye ile Rusya arasında önemli sorunlar bulunmaktadır.

d- Ermenistanın Türkiye Üzerindeki Emelleri

1918'de kurulan Ermeni Cumhuriyeti, 25 Kasım 1920'de SSCB'ye bağlanmış, 24 Ağustos 1990'da SSCB'den resmen ayrılmıştır. 21 Aralık 1991'de bağımsızlığına kavuşmuştur. Ermeniler Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu da kendilerine katacak şekilde "Büyük Ermenistan"ı oluşturmak istemektedir. Ermeniler ana hatlarıyla aşağıdaki konularda faaliyetlerde bulunmaktadır:

- 1) Toprak iddiaları.
- 2) Ermeni soykırım iddiaları ve tazminat talepleri.⁹⁰ Durum böyle olunca da Türkiye ile Ermenistan arasında pek çok sorun çözüm bulunmayı beklemektedir.

⁸⁹ Ersoy Taşdemirci, a.g.m., s.144, Bkz. Ertuğrul Zekai Ökte, a.g.m., s.53.

⁹⁰ H. Halil Ergene, a.g.e., s.94-95.

e- İranın Türkiye Üzerindeki Emelleri

İran'ın kuruluşu M.Ö. 529 yılına kadar inmektedir. İran'ın uzun tarihi geçmişinde en son ve köklü değişiklik: 1979'da Ayetullah Humeyni'nin Rıza Şah Pehlevi iktidarını yıkarak "İran İslam Devrimi"ni gerçekleştirilmesiyle yaşanmıştır. "Büyük İran" ideali daha sonra "Şii İslam Devrimi"nin bölge ülkelerine ve dünyaya ihraç etme idealiyle birlikte yürütülmeye başlanmıştır. Geçmişte uyguladığı Türkiye'yi Şiileştirme politikasını günümüzde de sürdürmektedir. İran'da 20 milyondan fazla Türk bulunması, Türkiye ile olan ilişkilerini en alt seviyede tutması politikasını doğurmuştur. Bölgede güçlü bir Türkiye'yi çıkarlarına aykırı bulduğundan, rejim karşıtlarını desteklemekte, Atatürk ve ilkelerine karşı düşmanlık ile PKK-KADEK'i desteklemeyi ana politikası haline getirmiştir.

f- Suriyenin Türkiye Üzerindeki Emelleri

Suriye, 1517-1918 arasında dört yüzyıl Osmanlı egemenliğinde kalmıştır. 1918'de Suriye'yi Fransa işgal etmiş, 1946'da bağımsızlığına kavuşmuştur.

Arap Baas Sosyalist Partisi 8 Mart 1963'te gerçekleştirdiği darbe ile iktidarı ele geçirmiştir. 1970'de Hafız Esad bir darbe ile iktidarı ele geçirmiş ve Şii bir yönetim kurmuştur.

Suriye'de milliyetçilik "Arap Birliği" olarak algılanmakta, "Büyük Suriye Projesi" bir ideal olarak yaşatılmaktadır. Suriye eski veya kaybedilmiş olarak nitelendirdiği toprakları geri almak istemektedir. Türkiye'den ise Hatay, Adana, Gaziantep illeri istenmekte, kendi resmi haritalarında bile göstermektedirler. Suriye bu illerden özellikle 1939'da Hatay'ın haksız yere Türkiye tarafından gaspedildiğini ileri süregelmiştir. Bu amaçla Suriye'de "İskenderun'u Kurtarma Cemiyeti"ni kurmuştur. Türkiye'nin Orta Doğu'da güçlenmemesi, GAP projesinin engellenmesi, Fırat nehri sularından daha fazla faydalanmak amacıyla geçmişte aşırı sol terör örgütlerine ve PKK'ya destek vermiştir.⁹¹ 1998 yılında Suriye ile Türkiye arasında bir

91 H. Halil Ergene, a.g.e., s.114-115, Ayrıca Bkz. Necip Torumtay, **Değişen Stratejilerin Odağında Türkiye**, Milliyet Yayınları, İstanbul 1996, s. 251-252., Suat İlhan, **Terör Neden Türkiye**, Nu-Do Yayınları, Ankara 1998.

“dostluk protokolü” imzalanmak suretiyle ilişkilerde yeni bir döneme girilmiştir.

Sonuçta bu unsurlardan aşırı solun Atatürk’ün Halkçılık, aşırı sağın Atatürk’ün Milliyetçilik ve lâiklik, bölücülüğün; Atatürk’ün Milliyetçilik ile millî birlik ve beraberlik-ülke bütünlüğü, ASALA vb. terör örgütlerinin, millî birlik beraberlik ve ülke bütünlüğü gibi temel ve bütünleyici ilkelere aykırı olduğunu belirtmek gerekir.⁹² (bkz.şekil:1)

SÜREKLİ (DIŞ) TEHDİT

. Propaganda	. İdeoloji-Yönlendirme
. Ajitasyon	.Sempatizan
. Dezenfarmasyon	. Drijan

İÇ TEHDİT

. Basın-Yayın	. Eylem
BÖLGESEL	TEHDİT
GENÇLİK	VEYA HEDEF KİTLE

Şekil 1: Sürekli (Dış), Bölgesel ve İç Tehdit Unsurlarının Amaçları

Yukarıda sıraladığımız bölücü ve yıkıcı unsurların dönem dönem gerçekleştirdikleri terör faaliyetlerinin belirli amaç ve hedefleri bulunmaktadır.

VI- TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ’NİN KARŞILAŞTIĞI TERÖRLE İLGİLİ SORUNLARIN DÖNEMLERİ

Türkiye’ye yönelen “sürekli(dış)tehdit” , “bölgesel tehdit” ve “iç tehdit”in Orta Doğu ile Türkiye’nin jeopolitik ve jeostratejik öneminden kaynaklandığını ifade etmiştik. Bu konuda büyük devletlerin (özellikle Rusya ve İngiltere’nin) ana politikaları “Şark Meselesi” bünyesinde şekillenmiş ve “böl, parçala, yut” veya “böl, parçala, yönet” şeklinde tezahür etmiştir.

⁹² Türkiye’de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri, Ankara 1985, s. 53, bkz. H. Halil Ergene, Neden Hedef Türkiye, Kiyap Yayın Dağıtım, Ankara 1993,s.53-115.

Bunun da ilk adımını öncelikle “bölücülük” oluşturmuştur. Batı ülkeleri Osmanlı Devleti’ni bölme konusundaki bilgi ve becerilerini Atatürk’ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne karşı da denemiş hala da denemektedir. Lozan Barış Antlaşması’ndan Sevr’e geri dönüş arzu edilmektedir. Fakat eski olan bu çabalara, Türkiye’nin komşuları da (Bulgaristan, Yunanistan, G.K. Rum Devleti, Suriye, Irak, İran, Ermenistan) katılmıştır. Bu ülkelerin İran hariç diğerlerinin halklarının Osmanlı Devletine bağlı olarak yüzyıllarca barış, adalet ve hoşgörü içerisinde yaşadığı hatırlanmalıdır.

1920-1938 arasında irticai hareketler ve Kürtçü ayaklanmalar,

1938-1968 arasında komünist faaliyetler,

1968-1980 arasında anarşik terör ortamı,

1973-1984 arasında Ermeni terörü,⁹³

1984-1999 arasında bölücü PKK terör hareketi⁹⁴ Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni yoğun bir şekilde uğraştırmıştır.

Dünyada 1968’lerde artan öğrenci ve anarşi olayları, Türkiye’de de etkisini göstermiştir. 1968’lerde “öğrenci hareketleriyle” başlayan anarşik olaylar (Marksist ve Leninist kaynaklı) daha sonra devlete ve toplumun diğer karşıt kesimlerine yönelmiş, 1971 muhtırası ile hızı kesilmişken 1974 yılı sonrasında (genel af ile) yeniden turmanmıştır. 12 Eylül 1980 askerî

93 “1973’te münferit bir olay halinde başlatılan ve 1974’den sonra bütün şiddetiyle “Ermeni Sorunu”nun çözümü amacıyla sürdürülen Ermeni teröründe Türk dış temsilciliklerine, hava yolları bürolarına ve özellikle diplomatlara, bombalarla, baskınlarla, sabotajlarla, suikastlarla yönetilen saldırılarda toplam 197 olay meydana gelmiş, 41 Türk diplomat katledilmiştir. Ermeni terörü, ASALA’nın PKK ile anlaşmasından sonra nöbeti PKK’ya devredecek (1984) ve 1985’ten sonra eylem yapmayacaktır.” Bkz. Mahmut İhsan Özgen, **Türkiye’de Şiddet Hareketleri, Kaynakları ve Hedefleri**, Yeni Forum Yayıncılık, Ankara 1989, s.37-38, Daha detaylı bilgi için bkz. Bilal N.Şimşir, **Şehit Diplomatlarımız 1, 2**, Bilgi Yayınevi, Ankara 2001.

94 “Türkiye son 15 yıldır bölücülük konusunda çok büyük bir savaş vermeye mecbur bırakılmıştır. 15 Ağustos 1984-3 Mart 1999 arasında Genelkurmay Başkanlığı’ndan yapılan açıklamaya göre, 5.606 güvenlik görevlisi şehit olmuş (11.269 yaralı), 5.316 vatandaşımız da hayatını kaybetmiştir (5.903 yaralı), 17.872’si ölü olmak üzere toplam 27.043 bölücü terörist etkisiz hale getirilmiştir. Ayrıca 100 milyar dolar bölücü terörün (PKK) bitmesi için harcanmıştır. (Bunların dışında Ankara DGM Cumhuriyet Başsavcılığı’nın Abdullah Öcalan hakkında hazırladığı iddianamaya göre, PKK Terör Örgütü 15 Ağustos 1984 ile 22 Şubat 1999 tarihleri arasında, 6.036 saldırı gerçekleştirmiş, 8.257 defa güvenlik güçleriyle çatışmaya girmiş, Türkiye’nin muhtelif bölgelerinde 3.071 bomba infilak ettirmiş, 388 gasp suçu, 1.046 adam ve hürriyeti tahdit suçu işlemiştir).” Atıla Şehirlî, a.g.e, s.23-24.

darbesine gelindiğinde; Türkiye dış ülkelerin, komşu ülkelerin, kaçakçılarının, iç tehdit odaklarının da etkisiyle tam bir “iç savaş” aşamasına getirilmiş, toplum çeşitli ideolojik gruplara, etnik ve mezhep ayrılıkları da kö-rüklenerek birbirine düşman kamplara bölünmüş, nitekim terör olaylarının da kaybedilen insanların toplam sayısı 5.000’e ulaşmıştır.⁹⁵

Türkiye’nin 1968-1999 arası kapsayan uzunca bir döneminde yaşanan anarşi ve terör ortamında bu yıkıcı ve bölücü unsurların rolü (etki güçlerinin yüzdesi farklı olsa da) bulunmaktadır. Elbette ki bu yasadışı örgütlerin destekçisi olan gerek batı ülkeleri gerekse komşu ülkeler; Orta Doğu bölgesi ve Türkiye üzerindeki çıkarları oranında (kendi çıkarları öncelikli olmak üzere) bu örgütlere dolaylı veya direkt olarak destek vermektedirler.

VII-ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİNE YÖNELEN TEHDİTLER

Atatürkçülüğe yönelen tehditlere geçmeden önce ana hatlarıyla Atatürkçü dünya görüşü ile Atatürkçülüğün nitelikleri, temel ve bütünüleyici ilkelerini tanıtmak uygun olacaktır.

a- Çağdaş İdeolojiler ve Atatürkçü Dünya Görüşü

Çağdaş ideolojileri “Demokratik İdeolojiler” (Demokrasi, Liberalizm, Plüralizm, Muhafazakarlık, Demokratik Sosyalizm ve Yeni Sol) ve “Totaliter İdeolojiler” (Marksizm, Komünizm, Leninizm, Stalinizm, Maoizm, Nazizm, Faşizm, Neo-Marksizm gibi) olarak iki ana gruba ayırmak gele-nekselleşmiş bir yöntemdir.⁹⁶ Demokratik ideolojilerin ana kaynağı “Libe-ralizm”, totaliter ideolojilerin ana kaynağı ise “Marksizm” ve “Faşizm” dir.

Yukarıdaki ideolojilerin ve rejimlerin birbirinden ayrıldığı üç temel konu vardır:

⁹⁵ Bkz. Mahmut İhsan Özgen, **TKP ve Organize Gençlik Hareketleri**, 14 Mayıs Vakfı Yayınları, İstanbul, 1987.

⁹⁶ R.C.Macridus ae W.Ebenstein, “Today’s Isms” 6.Baskı, Prentice Hall, New Jersey 1970.

a) Mülkiyet Rejimi b) Ekonomik Haberleşme ve Koordinasyon Sistemi c) Siyasi Rejim⁹⁷ Kısaca değerlendirmek gerekirse; Atatürkçülük mülkiyet rejimi yönünden “özel mülkiyete” dayalıdır. Sistem olarak “karma ekonomi” sistemini benimsemiştir. Siyasî rejim yönünden ise “çağdaş” bir ideolojidir. Benimsediği cumhuriyet rejimi ile hem kişisel hak ve özgürlükleri güvenceye almış ve hem de halkın kendi kendini yönettiği demokratik sistemi gerçekleştirmiştir.

Çağdaş ideolojilerle Atatürkçülüğü karşılaştırdığımızda şu görülür:

1) Atatürkçülük diğer ideolojilerden tamamen bağımsız olup, Türk ulusunun tarihsel niteliklerinden kaynaklanmıştır.

2) Liberal ve Marksist ideolojilerin tarihsel gelişimlerinde birleştikleri ortak özellikleri temsil etmektedir.

Atatürkçülük; liberal ve totaliter rejimlerin benimsediği üç temel kanunun belli bir gelişim süreci sonunda benimsenen ilkeler haline gelmesi nedeniyle “bilimsel” bir ideolojidir. Aynı özellikler yine Atatürkçü ideolojiyi “çağdaş” yapmaktadır.⁹⁸ Atatürkçülük, siyasal, ekonomik ve kültürel alanda “Çağdaş Türkiye’yi amaçladığı için “Ulusal Modernleşme İdeolojisi”dir. Milliyetçilik, pragmatizm, lâiklik, ulusal egemenlik ve ampirik devletçilik gibi ilkelere dayandığı için “sürekli bir dinamizmi” de oluşturmaktadır. Ve yine “akıl ve bilime” dayandığı için “Dogmatik ve Totaliter” ideolojilerden üstündür.⁹⁹

b- Atatürkçülüğün Nitelikleri

Atatürkçülüğün önemi yapılan pek çok tanımda¹⁰⁰ vurgulanmakta ama niteliği tam olarak belirlenmemektedir. Atatürk, Batıdaki ideolojilerin akılcı, insancıl olanlarından yararlanmış, kafasında bir sentez oluşturmuştu ama, bunları bir araya getirerek ilân edememişti.

97 Bkz. Vural F. Savaş, *Piyasa Ekonomisi ve Devlet*, Beta Yayınevi, İstanbul 1987.

98 Vural F. Savaş, “Atatürkçü İdeoloji ve Çağdaş İdeolojiler” *AAM.Dergisi*, Cilt:4, Mart 1988, Sayı:11, s.336-342.

99 İsmet Giritli, “Atatürkçülük İdeolojisi”, *AAM. Dergisi*, C.1, Sayı:1 (Kasım 1994), s.102-107.

100 Bkz. Ahmet Mumcu, “Atatürkçülüğün Tanımı ve Önemi”, *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II, Atatürkçülük*, YÖK Yayını, Ankara 1986, s. 4-8.

Nutuk adlı eserinde bu noktayı şöyle açıklamıştı: “Eğer yapmak istediklerimi baştan açıklasaydım, yani ideolojimi ilan etseydim, inkılâp başarı kazanamayacaktı.¹⁰¹ Ama Atatürk kafasında bir ideoloji (uyum içindeki düşünceler sistemi) oluşturmuştu. Ve bunu hiç sapmadan uyguladı. Bütün büyük ideoloji inkılâplarında olduğu gibi, Türk inkılâbında da uyumlu, düzenli hedefler ve uygulamalar yer almıştır. Öyle ise Türk inkılâbının getirdiği ve dayandığı ilkelerden oluşan Atatürkçülüğe bir ideoloji adını vermek kadar doğru bir tutum olamaz.¹⁰²

Her ideolojinin özellikleri vardır. Atatürkçülüğün özelliği katı, donmuş dogmalara dayanmamasıdır. Bu özellikleri derli toplu bir biçimde aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

a) Millîdir, b) Bilimsel ve Gerçekçidir, c) Demokratiktir, d) Uzlaştırıcı ve Toplayıcıdır, e) Lâiktir, f) Dinamiktir, g) Bir bütündür.¹⁰³

Ord. Prof. Dr. Reşat Kaynar ise Atatürkçülüğün özelliklerini;

a) Tam bağımsızlık yanlısıdır. b) Halkçıdır, demokratiktir, sosyaldir ve barışçıdır. c) Müspet ilme ve hür duyguya dayanır. d) Dinamiktir,¹⁰⁴ şeklinde sıralamaktadır. Türk Devletinin nitelikleri, Atatürk’ün devlet anlayışına hakim olan üç temel ilkedен (millî devlet, tam bağımsızlık ve millî egemenlik) ve çağdaşlaşma (modernleşme) hedefinden kaynaklanmaktadır. Bu nitelikler önce CHP’nin Program ilkeleri olarak benimsenmiş, 5 Şubat 1937 tarihli Anayasa değişikliği ile de Devletin temel nitelikleri haline getirilmiştir. Bu tutarlı 6 ilke “Atatürkçü Düşünce Sistemi” veya “Atatürkçülük” dediğimiz ideolojiyi oluşturmaktadır.

c- Atatürkçülüğün Ana İlkeleri

1) Cumhuriyetçilik 2) Milliyetçilik 3) Halkçılık 4) Devletçilik 5) Lâiklik 6) İnkılâpçılık¹⁰⁵

101 Nutuk 1, (Zeynep Korkmaz tarafından sadeleştirilen baskısı), Ankara 1984, s. 10-11.

102 Ahmet Mumcu, a.g.e., s. 7-8.

103 Vural F. Savaş, “Atatürkçü İdeoloji ve Çağdaş İdeolojiler” AAM Dergisi, Cilt: 4, Mart 1988, Sayı: 11, s. 336-338.

104 Reşat Kaynar, “Atatürkçülük”, AAM Dergisi, Cilt:2, Mart 1986, Sayı:5, s. 289.

105 Ergun Özbudun, “Atatürk ve Devlet Hayatı” Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 2, Atatürkçülük, a.g.e., s. 43.

d- Atatürkçülüğün Bütünleyici İlkeleri

1) Millî tarih bilinci, 2) Vatan ve millet sevgisi, 3) Millî dil, 4) Millî bağımsızlık ve özgürlük, 5) Egemenliğin millete ait olması, 6) Çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine yükselme, 7) Millî kültürün geliştirilmesi, 8) Türk milletine inanmak ve güvenmek, 9) Millî birlik ve beraberlik,ülke bütünlüğü, 10) Barışçılık(Yurtta sulh cihanda sulh)prensibi, 11) Akılcılık (Hayatta en hakiki mürşit ilimdir) prensibi, 12) İnsan sevgisi ve evrensellik, 13) Hoşgörü, vicdan ve düşünce özgürlüğü'dür.¹⁰⁶

e- Bölücü ve Yıkıcı Unsurların Atatürkçülüğe Yöneltilikleri Eleştiriler

Atatürk İlkeleri, Türk Devletinin ve milletinin barış ve birlik sembolü haline gelmiştir. Çağdaş uygarlık yolunda başarı ile ilerleme devam etmektedir. Türk milletinin bağrından doğan Atatürk İlkeleri, Türk Devlete ve milletine hayat vermiş, üstünlük ve güç kazandırmıştır. Tarihte örneklerini gördüğümüz gibi bu gün de karanlık emeller peşinde koşanlar vardır. "Bölücü ve yıkıcı unsurlar" olarak isimlendirdiğimiz kişiler Türk inkılabının dayanağı olan Atatürk ilkelerini kötülemek, özellikle de gençleri bu ilkelerelelerden soğutmak için büyük bir çaba göstermektedirler.¹⁰⁷ (bkz. şekil: 2)

Bazı kişi ve grupların Atatürk ilkelerini karalamak istemesinin sebepleri kısaca şunlardır:

Cumhuriyetçiliği Kötülerler: Bunlar, millet egemenliğinin halkımızı bilinçlendireceğini bilinçli insanın güçlü olacağını ve millî birliğe değer vereceğini bilirler. Ayrıca bu güçler, millet egemenliğinin ve demokrasinin ileri düzeyde uygulandığı bir Türkiye'nin hiçbir zaman kendi etki alanlarına girmeyeceğinin de farkındadırlar.

106 Atatürkçülük (Birinci Kitap) Atatürk'ün Görüşü ve Direktifleri, Ankara 1982, Atatürkçülük (İkinci Kitap) Atatürk ve Atatürkçülüğe İlişkin Meseleler, Ankara 1983, Atatürkçülük (Üçüncü Kitap), Atatürkçü Düşünce Sistemi, Ankara 1983.

107 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I/2 Atatürk İnkılapları, YÖK Yayını, Ankara 1990, s. 166.

Milliyetçiliği Kötülerler: Atatürk'ün; "Ne Mutlu Türküm Diyene!" ve "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir," sözlerindeki birleştirici, toplayıcı, insancıl ve ırkçılığı reddeden anlayışa saldırırlar. Elbette Türk milletinin yok olmasını, tarih sahnesinden silinmesini isteyen güçler her zaman olmuştur. Bunun yanında Atatürk milliyetçiliğinin Türkiye'ye sağladığı millî birlik ve beraberlikten doğan gücü çekemeyenler de vardır. Bunun için, ülkemiz içinde bölücülüğü, milliyetçilik diye kamufle ederek asıl amaçlarını gizlerler. Onların asıl amaçları, yurdumuzun içinde birbirine düşman gruplar yaratmak, böylece Türkiye'nin bölünmesini gerçekleştirmektir. Kurtuluş Savaşı sırasında Sevr Barış Antlaşması ile böyle bir oyun sergilenmişti. Bazı büyük ve güçlü devletler, Anadolu'da kendi politikalarını yürütecek devletler, daha doğrusu devletçikler, kurdukmak için harekete geçmişlerdi, ancak onların bu heveslerine Lozan'da son verilmiştir.

Halkçılığı ve Devletçiliği Kötülerler: Türkiye'de halk; devlet ve devlet yönetimine kendi temsilcilerini seçerek katılmıştır. Halkın içinden çıkan ve halka dayanan devlet, vatandaşlarının bütün ihtiyaçları ile ilgilenir. Böylece halk-devlet bütünleşmesi gerçekleşir. Bu nedenle karşı güçler, halkçılığı ve devletçiliği kötüleyerek kendi etkinliklerini göstermeye çalışırlar.

Lâikliği Kötülerler: Türkiye'de en çok saldırıya uğrayan ilke; laiklik ilkesi olmuştur. Lâiklik, İslâm dinini yüce makamında tutarak, onu bir sömürü aracı olmaktan kurtarmıştır. Lâiklik uygulanmaya başladıktan sonra yüce İslâm dininin bütün sadeliği ile yurdumuzda yaşadığı bir gerçektir. Bazı güçler, bu gerçeği bildikleri halde halâ Türk Devleti'ni "dinî esaslara dayandırmak" emellerinden vazgeçmemişlerdir. Halbuki bu da Türkiye'yi parçalamanın başka bir yoludur. Türkiye nüfusunun tamamına yakını (%98-99'u) Müslüman'dır. Fakat bu dinin içinde birbirinden farklı mezhepler de vardır. Devletin dinî esaslara göre kurulması halinde bir mezhebin esasları bu devletin işleyişinde etkili olacaktır.

Bu durumda diğer mezhepten olanlar bunu kabul etmeyecekler, ülkede kaos çıkacak bu da ülkeyi bölünmeye doğru götürebilecektir. Böylece millî birlik ve beraberliğimiz bozulacak, çeşitli mezheplere dayanan küçük devletlerin kurulması yolu açılacaktır. Bu güzel vatani, kimsenin bölmeye, parçalamaya hakkı yoktur. Aynı mezheplere dayanan, kendi devletlerini kurmak isteyen güçlerin lâikliğe saldırmak asıl amaçlarını gizledikleri cumhuriyet tarihi boyunca görülmüştür.

İnkılâpçılığı Kötülerler: Atatürk İlkelerinin bir bütün olduğunu ve dinamizmini İnkılâpçılık ilkesinden aldığını bu güçler bilirler. Bunu da engellemeye çalışırlar.¹⁰⁸

VIII- SONUÇ

Atatürk ilkelerine karşı dışta ve içte daima tehditler görülmüştür. Türkiye'yi bölmek isteyen dış güçler, Türk milletini güçlü yapan bu ilkeleri zayıflatmak için her çareye başvuracaklardır. (bkz. Şekil:3). Dış güçler iç cepheyi çökertmeyi deneyeceklerdir. Bu bakımdan bazı vatandaşlarımız, bilerek veya bilmeyerek bu dış güçlerin emrine girmekte ve onların emellerine hizmet eden bir "iç tehdit unsuru" olmaktadır. Hiçbir vatandaşımız, bu yabancı güçlerin Türkiye'yi parçalamak ve kendi uyduları yapmak istediklerini unutmamalı ve bu güçlerin emellerine hizmet eden kişiler olmaktan kendilerini sakınmalıdır. Yabancıların oyununa gelmeden önce vatandaşlarımızı, Atatürkçü düşünce ışığında sağlıklı düşünmeye yönleltmeliyiz.

Türk milletinin 1918-1922 yılları arasında geçirdiği bunalımlı dönem ve karşılaştığı yok olma tehlikesini her zaman hatırd tutmak gerekir. Bu günkü varlığımızı Türk inkılabına borçlu olduğumuz herkesin bildiği bir gerçektir. Bu nedenle gençlerimizi çağın gerektirdiği "bilgi, kültür, millî

¹⁰⁸ Atatürkçülüğe aykırı akımlar konusunda bkz.,*Terör ve Terörle Mücadelede Durum Değerlendirmesi*, s.29-43, bkz. İsmet Giritli,Atatürk İdeolojisi ve Karşıt Akımlar",Filiz Kitabevi,İstanbul 1986.

şuur, ahlak, çalışkanlık, şahsiyet vb.” üstün vasıfta ve “tam donanımlı” olarak yetiştirmeliyiz. Ancak bu şekilde “Çağdaş Türkiye” idealine ulaşabiliriz.

Atatürk ilkelerine karşı yapılan bu tehditler, doğrudan varlığımıza ve ülke bütünlüğümüze yapılmış tehditlerdir. Bu tehditler bizim “millî benliğimizi” daha da güçlendirecek ve pekiştirecektir.

Tehditler ne kadar güçlü de olsa Atatürkçü düşüncenin gücü ile bu tehditler etkisiz hale getirilecektir. Yukarıda bahsettiğimiz yıkıcı ve bölücü unsurlar, “demokrasiden ve insan haklarından” söz ederek, “olumsuzlukların, acıların, huzursuzlukların mimarı” olduklarını “gölgelemek” istemişlerdir. Bu gruplar bu hususlarda inandırıcı olamamışlar fakat yine de kendilerine bir kısım “sempatizan” bulmuşlardır. İşte bu gerçeği göremeyen “sempatizan” kesimini uyandırmak ve gerçekleri görebilmelerini temin etmek lazımdır.

Bu açıdan konuya ciddiyetle “eğitim yolundan” girerek sahip çıkmak ve gençliğe doğruyu, apaçık anlayabileceği “hoşgörü” zihniyeti ile anlatmak gerekmektedir.

Türkiye’de belirli dönemlerde sürdürülmüş olan organize silâhlı şiddet eylemleri, tedhiş ve terörün, Türkiye Cumhuriyetini ve çoğulcu hürriyetçi demokrasiyi “ortadan kaldırmak” ve yerine kendi “ideolojik totaliter bir yönetim” getirmek maksadıyla düzenlediği anlaşılmıştır.

Türkiye’de “yaşanmış olan” bütün olumsuz gelişmelerin önlenmesi için; Batı demokrasilerinde olduğu gibi, ülkemizdeki eğitim ve öğretim sistemini, “amaca ve hedefe uygun olarak düzenlenmek” “kendi gençimizi, kendimizden olanı, çağdaş uygarlık paralelinde, kendi kültürümüzle eğitmek” ve ona daha çok zaman ayırmak gerekmektedir.

Türkiye’nin bulunduğu coğrafi ve siyasî stratejik konumu itibarıyla, gerek içte ve gerek dışta, olumsuz hareketler “geçmişte olduğu” gibi, gelecekte de “her türlü kıbıkta ve görünümde” yine ortaya çıkabilir. Hem de hiç beklenilmediği anda bütün düşüncelerin aksine “beklenilmeyen biçimde” geliştirilerek karşımıza getirilebilir.

Bu açıdan, Türkiye'yi çağdaş uygarlık düzeyine eriştirecek ve olumsuzlukları önleyecek fikirlerin ancak "**demokrasi**" içinde gelişebileceğine, meyvelerini vereceğine, gönülden inanmak gerekir. Demokrasi dışındaki arayışlar, ülkemizin menfaatlerine uygun davranış biçimi değildirler.

Son olarak, Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk tarafından Türk gençliğine emanet edilmiştir. Gençlik, dünyada ve Türkiye'de olup bitenleri akıl ve bilimin ışığında değerlendirmelidir. Atatürk'ün izindeki Türk gençliği çağdaşlaşmayı ancak **Atatürkçü Düşünce Sistemi** ile gerçekleştireceğine inanmalı ve bu gerçeği hiçbir zaman unutmamalıdır.